

KÅPAN
PENSIONER
FÖR STATLIGT ANSTÄLLDA

ÅRSREDOVISNING
2016

Innehåll

År 2016 i korthet	3
Förvaltningsberättelse	4
Finansiell rapport	12
Femårsöversikt	13
Resultaträkning	14
Balansräkning	15
Rapport över förändring av eget kapital	16
Kassaflödesanalys	17
Noter	18
Revisionsberättelse	34
Överstyrelse, styrelse och revisorer	36

Det här är Kåpan Pensioner

Kåpan pensioner försäkringsförening förvaltar premiebestämda pensioner för statligt anställda. Verksamheten är sammanlänkad med pensionsavtalen på det statliga avtalsområdet där föreningen förvaltar en del av den obligatoriska tjänstepensionen samt fungerar som ickevalsalternativ i den del av pensionen som är valbar.

Kåpan Pensioner är en ekonomisk förening där allt överskott i kapitalförvaltningen går tillbaka till medlemmarna. Föreningen erbjuder enbart en produkt, traditionell pensionsförsäkring med garanterad kapitalutveckling, till en låg kostnad. Målsättningen är att ge en långsiktigt bra avkastning och en god nivå på medlemmarnas pension från föreningen.

År 2016 i korthet

- Förvaltat kapital ökade med 7 169 Mkr till 79 419 Mkr.
- Totalt inbetalade premier var 4 381 Mkr.
- Sammantaget uppgick utbetalade pensioner till 2 600 Mkr.
- Den totala avkastningen på förvaltat kapital var positiv och uppgick till 7,6 procent.
- Återbäring fördelas månadsvis i efterskott. Den under året sammanlagda återbäringsräntan uppgick till 7,3 procent.
- Konsolideringsgraden var vid årsskiftet 100 procent.
- Solvensgraden förstärktes under året från 155 procent till 157 procent. Förstärkningen är huvudsakligen hänförlig till en god avkastning på föreningen tillgångar.
- De administrativa kostnaderna har fortsatt vara på en låg nivå och uppgick till 0,06 procent i relation till förvaltat kapital.
- Den fasta avgiften per försäkring och år är 6 kr.
- Föreningen övergår till en generationsbaserad riskfördelnings- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017.
- En separat hållbarhetsredovisning som kompletterar årsredovisningen finns tillgänglig på föreningens webbplats, www.kapan.se
- En översyn har inletts av modellen för aktieförvaltningen. Inriktningen är att en större andel av aktierna skall förvaltas i egen regi och med ett tydligare fokus på en långsiktigt ansvarsfull och effektiv förvaltning.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Kåpan pensioner försäkringsförening, org. nr 816400-4114, får härmed avge redovisning för verksamhetsåret 2016.

Verksamhet

Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till avtalen. Inriktningen är försäkring av pension genom traditionell pensionsförsäkring med en garanterad ränta på inbetalade premier och en fördelning av överskott från förvaltningen via återbäringsränta.

De försäkringsformer som föreningen erbjuder är tjänstepensionsförsäkringarna Kåpan Tjänste, Kåpan Valbar (tidigare namn Kåpan Ålderspension) och Kåpan Extra. Därtill kommer under år 2017 den nya försäkringen Kåpan Flex som är en del i det nya pensionsavtalet PA 16. Föreningen har under året anpassat verksamhet och information till det nya pensionsavtalet, även under det kommande året kommer omställningsarbetet att fortgå bl.a. avseende möjligheten att via valcentralen flytta delar av de sparade pensionsmedlen.

Medlemmar

Kåpan Pensioner är en understödsförening där allt sparande går tillbaka till medlemmarna i form av utbetalad pension. Det totala antalet medlemmar uppgår till över 800 000 personer.

Under året inbetalades totalt 4 381 Mkr i premier, fördelade enligt nedan

Kategori	2016	2015	2014	2013	2012
Kåpan Tjänste	2 159	2 035	1 986	1 930	1 905
Kåpan Valbar	1 435	1 395	1 305	1 253	1 202
Kåpan Extra	787	745	726	733	732
Kåpan Plus	0	14	85	91	96
Totalt	4 381	4 189	4 102	4 007	3 935

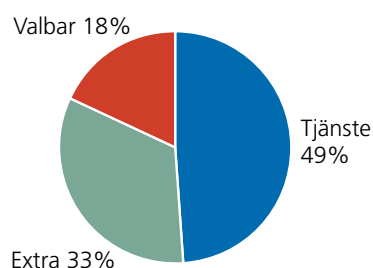
Försäkringspremier

Föreningen förvaltar de premier som arbetsgivaren har betalat in för de anställdas räkning enligt gällande kollektivavtal och de pengar som medlemmarna tidigare år själva valt att placera i Kåpan Plus för att komplettera sin tjänstepension.

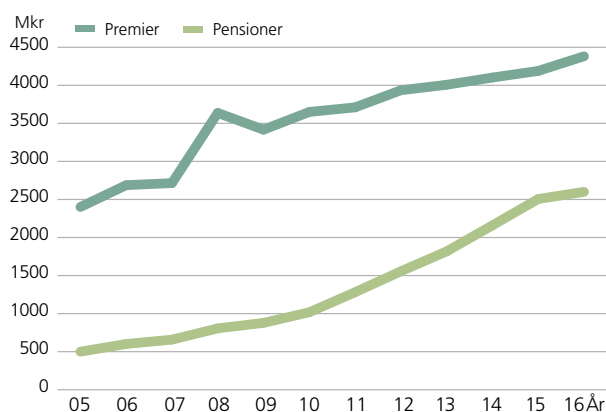
Pensionsutbetalningar

Under året utbetalades 2 600 (2 506) Mkr, varav 862 (847) Mkr utgjorde återbärings utöver den garanterade räntan på kapitalet. Normalt är tiden för utbetalning fem år från det att pensionen börjar betalas ut vid 65 års ålder för Kåpan Tjänste. Utbetalningar från Kåpan Valbar är normalt livsvarig. Övriga produkter har individuell bestämd utbetalningstid. Premier inbetalade inom ramen för det nya pensionsavtalet PA 16 har normalt livslång utbetalning.

Fördelning av premier

Utveckling av inbetalade premier och utbetalade pensioner

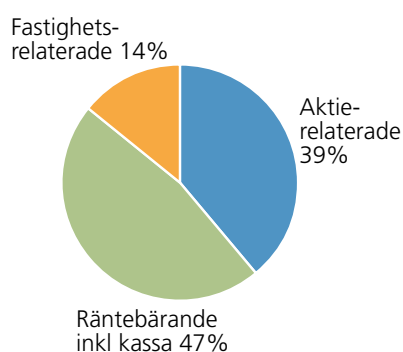
Riktlinjer för förvaltningen av placerade medel

De av styrelsen beslutade långsiktiga riktlinjerna innebär att föreningens tillgångar, inklusive återbäringsmedel, skall vara placerade så att de ger en god avkastning med begränsad risk.

Fördelningen av tillgångarnas marknadsvärde skall enligt placeringspolicyn, som beslutades av styrelsen i oktober 2016, ligga inom följande intervaller:

- Aktier eller aktierelaterade tillgångsslag till lägst 20 procent och högst 45 (40) procent.
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper till lägst 40 (45) procent och högst 65 procent.
- Fastighetsrelaterade placeringar till lägst 5 procent och högst 20 procent.

Placering av föreningens tillgångar vid årsskiftet

Styrelsens beslut innebär att förvaltningen skall bedrivas med samma långsiktiga inriktning som tidigare år. I policyn anges ett riktvärde för föreningens sammantagna utestående ränterisk dvs. en sammanvägning av de räntebärande tillgångarnas räntebindningstid och de utlovade pensionsutbetalningarna inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning. Ränterisken mäts som ränterisktäckningsgrad och uppgick till 32 procent. Riktvärdet för ränterisktäckningsgraden är att den inte bör understiga 30 procent och löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utestående åtaganden, se not 2 för en fördjupad redogörelse.

Den utestående valutarisken får enligt den beslutade policyn inte överstiga 15 procent av totala tillgångar. Vid årsskiftet uppgick den utestående valutarisken till 10,2 procent av tillgångarnas värde. Under året har ca 70 procent av tillgångarna i utländsk valuta varit säkrade.

Långsiktigt ansvarsfull förvaltning

Den av styrelsen beslutade placeringspolicyn anger att föreningens investeringar skall ske med utgångspunkt i normer och principer med bred förankring i det svenska samhället baserat på beslut fattade av Sveriges riksdag och regering. Vägledande för förvaltningen skall vara principerna i FNs Global Compact, OECDs riktlinjer för multinationella företag, Oslo- och Ottawa-konventionerna samt FNs principer för ansvarsfulla investeringar (UNPRI). Inriktningen är att inte göra investeringar i företag som vid upprepade tillfällen överträder principerna för mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljö angivna i internationellt vedertagna dokument.

Mot bakgrund av föreningens organisation och resurser utgår vi ifrån de bedömningar som görs av AP-fondernas etiska råd, Etikrådet, som har etiska riktlinjer som ligger i linje med föreningens. Föreningens målsättning är att inte göra några direkta investeringar i de företag som Etikrådet satt upp på sin lista över bolag som de rekommenderar att exkludera. Föreningen har via olika typer av indexplaceringar en indirekt exponering i ett antal av dessa företag. Denna indirekta exponering neutraliseras genom en aktiv negativ investering en s.k. blankning i dessa företag för att uppnå en finansiell situation som motsvarar att inte äga aktien.

Utöver bolagsexkludering, på rekommendation av Etikrådet, har föreningen även själv valt att genomföra en normativ screening av aktie- och ränteinnehaven via en extern leverantör. Föreningen har vidare fortsatt samarbetet med MSCI inom ramen för en process att löpande granska och bedöma olika företags arbete med hållbarhet och socialt ansvarstagande. MSCI är en av världens ledande indexleverantörer och har under lång tid arbetat med analys och utvärdering av miljö- och hållbarhetsbedömningar på bolagsnivå.

Samarbetet innebär att föreningen kan göra en genomlysning av hela investeringsportföljen av noterade aktier för att kunna kartlägga var föreningen står och löpande följa upp det kontinuerliga förbättringsarbetet både vad gäller de egna innehaven men även den generella utvecklingen. Vid årsskiftet bedömdes föreningens totala placeringar ha en rating från MSCI som översteg det generella MSCI All Countries World indexet med ett helt steg i deras niogradiga skala och som låg i paritet med MSCIs särskilda ESG-index som är ett urval av bolag med hög rating.

Föreningen bedriver ett kontinuerligt förändrings- och förbättringsarbete. Under år 2016 har föreningens arbete med en långsiktigt ansvarsfull förvaltning inneburit att en

översyn gjorts av olika förvaltningsmodeller för att förstärka ESG-analysen i våra processer. Slutsatsen av översynen är att föreningen under år 2017 kommer att gå över till att förvalta en större del av aktieportföljen i egen regi. Detta för att på ett bättre sätt uppnå målsättningen att hitta trovärdiga och effektiva metoder för att arbeta med urval av företag som möter våra kriterier. Vi kan också bättre ta hänsyn till den normativa screeningen som en del i vårt beslutsunderlag. Samtidigt kommer vi att arbeta mer aktivt med påverkansarbete genom att själva eller via samverkan föra dialog med bolag som inte lever upp till godtagbar nivå enligt kriterierna i den normbaserade screeningen.

Som ett led i att vara med och påverka utvecklingen för minskad koldioxidanvändning har föreningen låtit mäta koldioxidavtrycket på våra noterade aktier enligt den metod som Svensk Försäkring rekommenderar.

Helheten i föreningens arbete med en långsiktigt ansvarsfull förvaltning baserat på hållbarhet, etik och socialt ansvar presenteras i en separat hållbarhetsredovisning som finns tillgänglig på föreningens webbplats www.kapan.se.

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet av föreningens placeringstillgångar med tillägg för övriga tillgångars bokförda värden var vid årets slut 79 419 (72 250) Mkr.

Avkastningen på placeringstillgångarna var positiv och uppgick till 7,6 (+2,6) procent.

Kapitalavkastning

Den totala avkastningen på tillgångarna fördelar sig enligt följande:

Portfölj	Marknadsvärde Mkr	Andel i %	Totalavkastning i %, 2016 ¹⁾
Ränterelaterade	35 792	45	4,6
Aktierelaterade	30 787	39	11,2
Fastighetsrelaterade	11 034	14	7,2
Övriga tillgångar, kassa	1 806	2	–
Summa tillgångar	79 419	100	7,6

¹⁾ Vid beräkning av avkastningen har daglig viktning använts för att beakta kapitalbasens förändring under året.

Ränterelaterade tillgångar

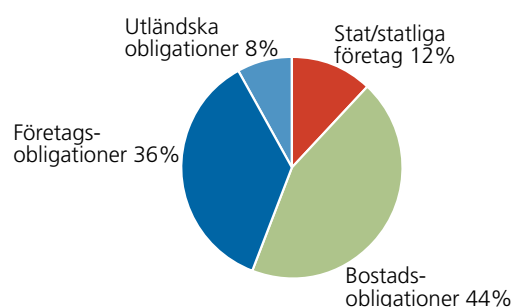
De räntebärande placeringarna var vid årsskiftet 35 792 (34 955) Mkr. Placeringarna utgjordes till 44 procent (44) av bostadsobligationer och till 12 (16) procent av obligationer utgivna av statligt helägda bolag. Placeringar i företagsobligationer utgjorde 36 (33) procent. Resterande 8 (7) pro-

cent av placeringarna utgjordes av räntebärande placeringar i utländsk valuta, varav 5 procent placerade i externa fonder.

Samtliga räntebärande tillgångar i utländsk valuta valutasäkras till svenska kronor, utom exponeringen mot tillväxtmarknader. Den öppna valutaexponeringen har i år bidragit positivt till avkastningen då den svenska kronan har försvagats mot många andra valutor.

Vid årsskiftet bestod de totala räntebärande tillgångarna enbart av nominellt räntebärande värdepapper och inga realränteobligationer. Den generella räntenivån har sjunkit under året och värdet på innehavet har påverkats positivt. Räntenivån på stats- och bostadsobligationer ligger på historiskt låga nivåer vilket innebär att räntepaceringen förväntas ge en begränsad löpande avkastning de närmaste åren.

Allokering räntor

De ränterelaterade placeringarna är koncentrerade till det svenska bank- och bostadsfinansieringssegmentet och de sammanlagt största placeringarna gjordes i följande emittenter:

Emittent	Bedömt värde Mkr
Länsförsäkringar	4 230
Nordea Bank	3 307
SBAB	3 152
Swedbank	3 031
Svenska Handelsbanken	2 978
Vasakronan	1 417
SEB	1 063
Landshypotek	1 033
Danske Bank	797
Volvofinans	631

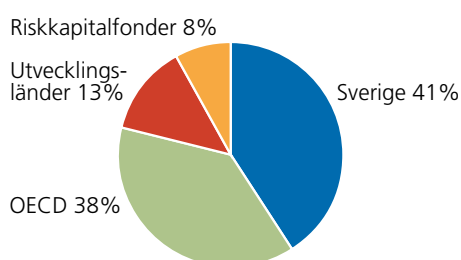
Utöver placeringar i räntebärande värdepapper har föreningen som strategisk inriktning tecknat avtal om olika former av räntesäkringar med syftet att minska den utestående ränterisken i gjorda pensionsåtaganden.

Värdeförändringen av de räntesäkringarna som varit utestående under året har varit 46 (- 23) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten av räntesäkringen motsvarar en positiv påverkan på totalavkastningen om 0,1 (+0,0) procent. Sammantaget uppgick avkastningen till 4,6 (- 0,3) procent på ränterelaterade placeringar.

Aktierelaterade tillgångar

Under året har de globala aktiemarknaderna haft en stabil utveckling. Världens samlade aktiekurser har totalt stigit med ca 9 procent mätt i lokala valutor. Utvecklingen har varit god i de flesta länder men generellt något starkare i tillväxtländerna. De aktierelaterade tillgångarna uppgick vid årsskiftet till 30 787 (23 851) Mkr. Den sammantagna avkastningen under året uppgick till 11,2 (+2,7) procent. Föreningens valutasäkring av framförallt USD har påverkat avkastningen negativt.

Allokering aktier

Innehavet av aktier noterade på Stockholmsbörsen hade en positiv avkastning på 10,1 procent (+5,0) procent. Förvaltningen av aktier noterade på Stockholmsbörsen sker i egen regi. Som jämförelseindex används SIX 60. De största placeringarna är gjorda i följande bolag:

Emittent	Bedömt värde Mkr
Nordea Bank	1 066
Hennes & Mauritz	1 022
Atlas Copco	835
Investor	713
Swedbank	648
SHB	646
Volvo	600
SEB	530
Assa Abloy	486
Ericsson	435

De aktierelaterade placeringarna utanför Sverige sker i form av placeringar i olika fonder varav merparten är olika former av passiva indexrelaterade fonder med låga avgifter. Ett ramavtal har tecknats med State Street Global Advisors (SSGA) om placeringar och avgifter på goda nivåer. Vid årsskiftet utgjordes de största placeringarna utanför Sverige av följande fonder:

Innehav	Bedömt värde Mkr
SSGA S&P 500 Index	3 030
SSGA Enhanced Emerging Markets Fund	2 214
SSGA S&P 500 Equal Weight Index	1 516
SSGA Multifaktor Global Fund	1 176
SSGA World SRI Index	975
SSGA MSCI Japan Index	888
SSGA FTSE RAFI US Index	737
SSGA MSCI Europe Index	530
SSGA Europe Index Fund	446
SSGA Emerging Markets Select Equity Fund	371

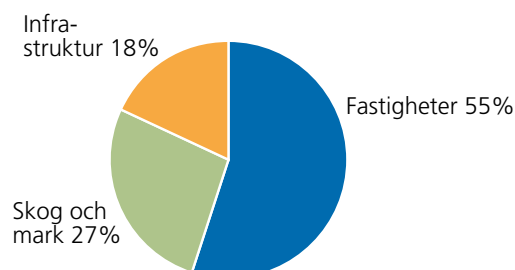
Föreningen har sedan starten av verksamheten valt att valutasäkra merparten av aktieplaceringarna vilket inneburit att relativa förändringar i värdet på den svenska kronan under året inte har påverkat avkastningen. Aktieplaceringar i tillväxtländerna har inte valutasäkrats vilket innebär att avkastningen påverkats av valutakursförändringar.

Investeringar i olika typer av onoterade aktier i första hand riskkapitalfonder uppgick till 2 408 (2 610) Mkr och avkastningen under året till 2,4 (-1,9) procent.

Fastighetsrelaterade placeringar

Investeringar i fastighetsrelaterade tillgångar delas upp i tre områden fastigheter, skog- och mark och infrastruktur.

Fastighetsrelaterade

Området infrastruktur innebär investeringar i samhällsviktiga anläggningar eller fastigheter med stabila kassaflöden och en långsiktig placeringshorisont. Skog och mark är i

huvudsak mark med växande skog samt jordbruk ägda via fonder eller bolag. Området fastigheter är indirekta investeringar i olika typer av mark och byggnader. De största investeringarna grupperade utifrån de olika förvaltarna eller bolagen (engagemang) utgjordes av:

Innehav	Bedömt värde Mkr
Bergvik Skog AB	1 652
Svenska Handelsfastigheter AB	1 354
J.P. Morgan Infrastructure Investment Fund	955
Fastighets AB Stenvalvet	772
Hemfosa Fastigheter AB	696
Profi Fastigheter (4 fonder)	610
Cheyne Real Estate (2 fonder)	589
Molpus Woodlands Group (2 fonder)	555
Rockspring GRB Fund	464
Antin Infrastructure Partners II	292

Fastighetsrelaterade tillgångar visade en positiv värdeutveckling under året. Totalt uppgick det placerade kapitalet till 11 034 (9 786) Mkr och avkastningen för området fastighetsrelaterade placeringar blev 7,2 (+17,4) procent.

Risk- och känslighetsanalys

Kapitalförvaltningen påverkas av yttre omständigheter som innebär olika former av risker. Man kan indela dessa risker i marknads-, kredit- och operativ risk. Därtill kommer ytterligare en branschspecifik risk nämligen försäkringsrisk. En fördjupad redogörelse för utestående risker i verksamheten finns i not 2.

Den osäkerhet som föreligger på marknaden innebär att förluster på placeringstillgångarna inte kan uteslutas. För placeringstillgångar där marknadspriser inte finns publicerade föreligger källor till osäkerhet, se not 1 avsnittet Viktiga bedömningar och källor till osäkerhet, samt not 15.

Försäkringsteknisk utredning

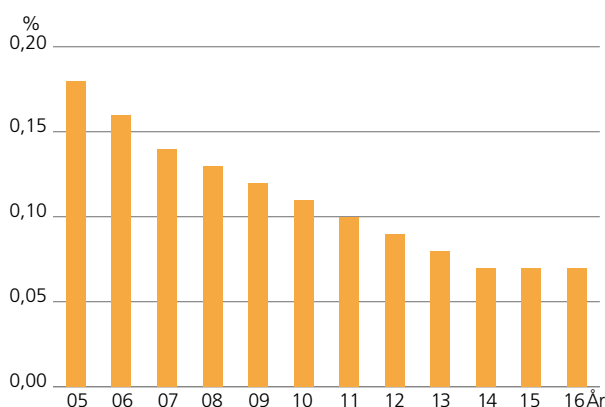
Den försäkringstekniska utredningen har utförts av aktuarie Ulrika Rönqvist. Utredningen visar att föreningens försäkringstekniska avsättning uppgår till 50 343 (46 623) Mkr. De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska utredningen värderats, med stöd av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, med utgångspunkt i bl.a. aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Kostnader

Kostnaderna i försäkringsrörelsen uppgick till 49 (48) Mkr. Ett mått på kostnadseffektivitet är förvaltningskostnadsprocenten, dvs. förhållandet mellan driftskostnaderna och tillgångarnas genomsnittliga marknadsvärde, som uppgick till 0,06 (0,07) procent.

Kostnaderna för år 2016 togs ut genom en fast avgift om 6 (12) kr per försäkring och ett avdrag på försäkringskapitalet om 0,07 procent. Den fasta avgiften halverades till 6 kr per försäkring den 1 januari 2016. Sammantaget bör avgiften och avdraget motsvara verksamhetens kostnader. Målsättningen är att fortsätta hålla en låg kostnadsnivå över tid.

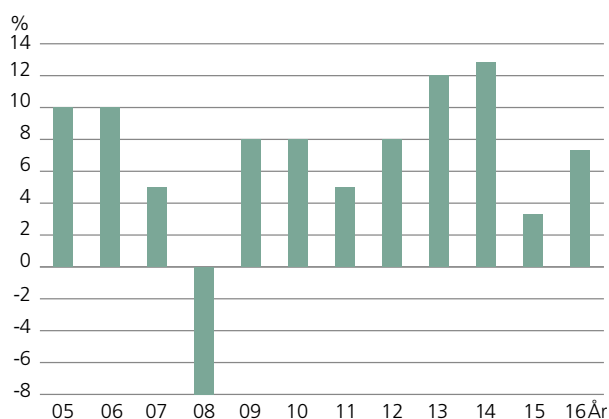
Utveckling förvaltningskostnader

Anpassningar av stadgarna till nytt pensionsavtal PA 16

Överstyrelsen fattade beslut om reviderade stadgar i föreningen i mars 2016. Ändringarna innebär bl.a. att en ny produkt Kåpan Flex tillkommer och att framtida premier till Kåpan Valbar är flyttbara samt att inbetalade premier belastas med ett solvenstillskottavdrag om 20 procent samtidigt som den garanterade räntan höjs från 0,3 procent till 1 procent.

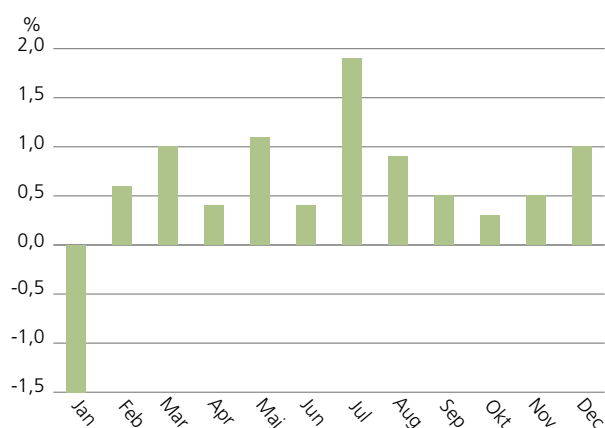
Återbäringsränta

Redogörelse för återbäring under år 2016

Återbäringen tillförs medlemmarnas pensionskapital månadsvis i efterskott. Den första månadsvisa återbäringen meddelades i mitten av februari med utgångspunkt i avkastningen på placeringarna under januari och nivån på konsolideringsgraden den sista dagen i januari. Den ekonomiska ställningen och avkastningen under året har varit stabil och sammantaget har medlemmarnas pensionskapital tillförts en återbäringsränta om 7,3 (3,3) procent före avkastningsskatt och kostnader.

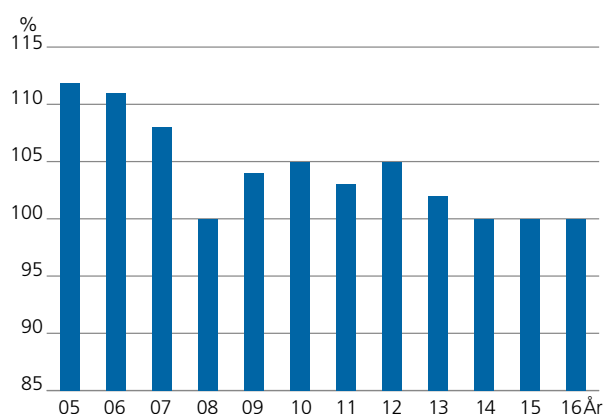
Månadsvis återbäringsränta 2016

Kollektiv konsolidering

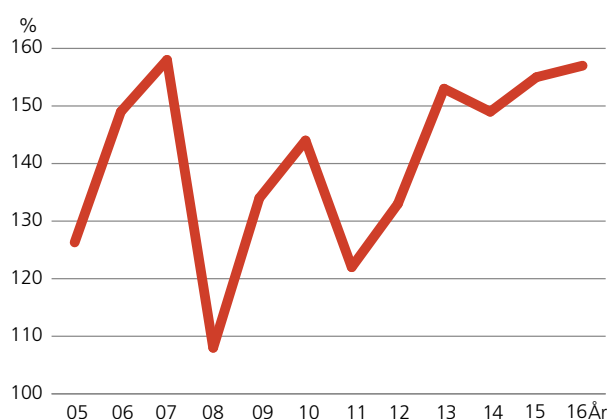
Med kollektiv konsolidering avses tillgångarnas marknadsvärde minskat med finansiella skulder i förhållande till summan av försäkringstekniska skulden baserad på premieinbetalningar och den garanterade räntan samt tidigare allokerade återbäringsmedel.

Kollektiv konsolideringsgrad

Styrelsen har beslutat om en policy för kollektiv konsolidering och återbäring i föreningen. I policyn anges att konsolideringsgraden bör ligga inom intervallet 95 – 105 procent med en målnivå på 100 procent. Konsolideringsgraden vid årsskiftet efter beslutad återbäring för december år 2016 var 100 procent.

Solvensgrad

Utvecklingen av solvensen

Solvensen uttrycker hur stor del av den försäkringstekniska skulden som täcks av tillgångarna. Avkastningen på tillgångarna under året har varit positiv. Utestående åtagande värderades vid årsskiftet med utgångspunkt i en diskonte-

ringsräntekurva som utgår från marknadsräntan för de första kommande 10 åren och därefter en successiv anpassning till en fast s.k. makroränta på 4,2 procent. Den ränta som använts har en lägre räntenivå jämfört med föregående år vilket inneburit att värdet på utestående åtaganden stigit.

Sammantaget har solvensgraden under året stigit med 2 procentenheter från 155 procent till 157 procent. Avkastningen har bidragit med en förstärkning med 7 procentenheter och förändringar i värderingen av utestående åtaganden har bidragit med en försvagning om 5 procentenheter.

Avkastningsskatt

Föreningen betalar avkastningsskatt för medlemmarnas räkning. Utgångspunkt för skatteberäkningen är medlemmarnas pensionskapital i form av marknadsvärdet av föreningens tillgångar efter avdrag för finansiella skulder den 1 januari beskattningsåret. Avkastningen på dessa medel schablonberäknas efter en räntesats som är lika med den genomsnittliga statslåneräntan året innan beskattningsåret. Den framräknade schablonintäkten beskattas därefter med 15 procent. För föreningens vidkommande innebär detta att den inbetalade avkastningsskatten för år 2016 uppgick till 63 (169) Mkr.

Ledningsfunktioner och granskning

Föreningens högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna i överstyrelsen är utsedda av parterna inom det statliga avtalsområdet. Hälften av ledamöterna är utsedda av Arbetsgivarverket och den andra hälften av de fackliga organisationerna. Det sammanlagda antalet ordinarie ledamöter uppgår till 30 med lika många personliga

suppleanter. Under året har överstyrelsen hållit ordinarie stämma.

Föreningens operativa verksamhet leds av en styrelse, som består av sex ledamöter med personliga suppleanter. Styrelsen är i likhet med överstyrelsen paritetiskt sammansatt. Styrelsen utser föreningens verkställande direktör. Under året har styrelsen haft nio sammanträden varav ett i form av ett två dagars seminarium. Viktiga frågor som behandlats, utöver förslagen till stämman, är den framtida långsiktiga placeringsinriktningen, utvecklingen inom regelverksområdet och hanteringen av etik och risker i förvaltningen. Styrelsen har under året utvärderat och beslutat om att föreningen övergår till en generationsbaserad placerings- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017. Under året har styrelsen uppdaterat och fastställt de policies och instruktioner som utfärdas av styrelsen. Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott där lönesättningen av verkställande direktören bereds. Ersättningsarna till övriga ledande befattningshavare i föreningen beslutas av verkställande direktören i enlighet med den av styrelsen beslutade ersättningspolicyn.

Ordförande i styrelsen och ersättningsutskottet är Eva Liedström Adler, generaldirektör för Arbetsgivarverket.

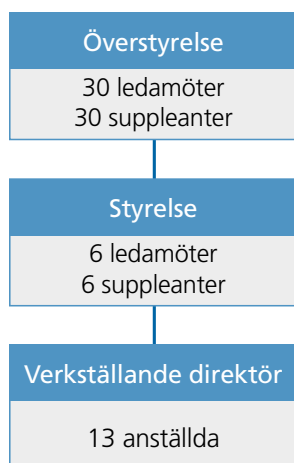
Administration

Medelantalet anställda under året uppgick till 12 (11) personer med den huvudsakliga uppgiften att bedriva kapitalförvaltning, redovisning och riskkontroll. Statens tjänstepensionsverk (SPV) i Sundsvall anlitas för att administrera försäkringsverksamheten. I uppdraget ligger att utveckla och underhålla föreningens försäkringsadministrativa system, göra premieinbetalningskontroll, utföra försäkringstekniska beräkningar, utfärda pensionsbesked, upprätthålla en väl fungerande kundtjänst och ombesörja pensionsutbetalningar.

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 6 (3) Mkr. Investeringarna är huvudsakligen hänförliga till omläggningen av IT-system till det nya pensionsavtalet PA 16 och övergången till en generationsbaserad placerings- och återbäringsmodell. Föreningen har under tidigare år uppdaterat och moderniserat merparten av de centrala systemen i verksamheten. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år, övriga investeringar på 3 – 5 år.

Styrelse och ledning

Utblick inför framtiden

Kåpan Pensioner startade sin verksamhet år 1992 och är sedan år 2003 ickevalsalternativ för den valbara delen av tjänstepensionen. Föreningen har fått förtroendet att även försäkra de obligatoriska delarna och vara ickevalsalternativ för den valbara delen i det nya pensionsavtalet PA16. Premier i enlighet med det nya avtalet kommer att börja betalas in under 2017 och system och rutiner har anpassats till det nya avtalet.

Föreningens verksamhet kommer genom det fortsatta förtroendet att fortsätta öka i omfattning vilket ställer större krav på organisationen men ger även stordriftsfördelar och möjligheter till en ökad effektivitet. Med det nya avtalet och den nuvarande utvecklingen uppnås en balans mellan utbetalningar och inbetalningar ungefär år 2060 vilket innebär att organisationen löpande behöver utvecklas och anpassas.

Under år 2017 kommer arbetet att fortsätta med att effektivisera verksamheten och förbereda organisationen inför de regelverksförändringar bland annat avseende tjänstepensionsverksamhet som väntas träda i kraft under 2019. Även andra förändringar i de externa regelverken påverkar föreningens verksamhet.

Den strategiska inriktningen av verksamheten, att nå en god avkastning med begränsad risk ligger fast och målsättningen är att bibehålla den låga nivån på kostnaderna. Föreningen har ett fördjupat samarbete med Statens tjänstepensionsverk (SPV) rörande bl.a. samordnade pensionsbesked och gemensam kundtjänst. Syftet med samarbete är att ge medlemmarna en god nivå på informationen om den statliga tjänstepensionen och den egna pensionen.

Behandling av årets resultat

Årets resultat på 4 244 986 317 (+3 544 450 889) kronor överförs till övriga fonder. Föreningens egna kapital uppgår därmed per den 31 december 2016 till 28 843 389 456 (25 460 105 111) kronor.

FINANSIELL RAPPORT

Femårsöversikt

Resultat, Mkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieinkomst	4 381	4 189	4 102	4 007	3 935
Kapitalavkastning, netto	5 434	1 770	6 882	4 491	4 904
Utbetalda försäkringsersättningar	-1 738	-1 659	-1 577	-1 449	-1 296
Utbetald återbäring ¹⁾	-862	-847	-583	-369	-260
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	4 308	3 713	2 675	8 084	5 378
Årets resultat	4 245	3 544	2 494	7 962	5 199

¹⁾ Utbetalningar redovisas som en avdragspost under Eget kapital, Finansiell rapport.

Ekonomisk ställning, Mkr	2016	2015	2014	2013	2012
Totala tillgångar ¹⁾	79 419	72 250	69 374	60 256	53 693
Placeringstillgångar ¹⁾	77 542	70 873	67 609	58 580	51 978
Försäkringstekniska avsättningar	50 343	46 623	46 084	39 398	40 477
Konsolideringskapital	28 843	25 460	22 744	20 813	13 198
Kapitalbas	28 831	25 451	22 736	20 803	13 186
Erforderlig solvensmarginal	2 014	1 865	1 843	1 576	1 619

¹⁾ Placeringstillgångar till verkligt värde och övriga tillgångar till bokfört värde.

Nyckeltal, procent	2016	2015	2014	2013	2012
Förvaltningskostnader ¹⁾	0,06	0,07	0,07	0,08	0,09
Totalavkastning	7,6	2,6	11,5	8,4	10,5
Återbärringsränta	7,3	3,3	12,7	12,0	8,0
Konsolideringsgrad	100	100	100	102	105
Solvensgrad	157	155	149	153	133

¹⁾ I förhållande till genomsnittliga tillgångar.

Totalavkastning per tillgångsslag ¹⁾

	Marknadsvärde 2016-12-31		Marknadsvärde 2015-12-31		Total- avkastning i procent ²⁾ 2016
	Mkr	%	Mkr	%	
Aktierelaterade	30 787	39	23 851	33	11,2
Ränterelaterade ³⁾	35 792	45	34 955	48	4,6
Fastighetsrelaterade	11 034	14	12 396	17	7,2
Övriga tillgångar	1 806	2	1 048	2	–
Summa tillgångar	79 419	100	72 250	100	7,6

¹⁾ Definieras i relation till vilket underliggande tillgångsslag som genererar avkastningen.

²⁾ Daglig tidsviktning av placeringarna i relation till värdeförändringar, ränteintäkter och utdelningar.

³⁾ Avkastningen på derivatinstrument som tecknats för att minska risken i utestående försäkringsåtaganden är inkluderad i avkastningen för räntebärande placeringstillgångar.

Resultaträkning

Mkr	Not	2016	2015
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen			
Premieinkomst	3	4 381	4 189
Kapitalavkastning, intäkter	4	3 123	3 778
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	3 237	1 013
Utbetalda försäkringsersättningar	6	-1 738	-1 659
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar		-3 720	-539
Driftskostnader	7	-49	-48
Kapitalavkastning, kostnader	8	-674	-1 590
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-252	-1 431
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		4 308	3 713
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		4 308	3 713
Avkastningsskatt	10	-63	-169
Årets resultat tillika totalresultat		4 245	3 544

Rapport över totalresultat

Mkr	2016	2015
Årets resultat	4 245	3 544
Övrigt totalresultat	0	0
Summa totalresultat	4 245	3 544

Balansräkning

Mkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	11	12	9
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	12	41 956	36 354
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13	35 563	34 419
Derivat	14	23	100
	15	77 542	70 873
Fordringar			
Övriga fordringar	16	42	152
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	17	1	2
Kassa och bank		1 550	874
		1 551	876
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		271	340
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1	0
		272	340
Summa tillgångar		79 419	72 250
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Andra fonder			
Övriga fonder	18	24 151	21 469
Evigt förlagslån		386	386
Premieregleringsfond		61	61
Årets resultat tillika totalresultat		4 245	3 544
		28 843	25 460
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	19, 20	50 336	46 614
Avsättning till oreglerade skador	21	7	9
		50 343	46 623
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Skatt		4	9
Skulder			
Derivat	14	214	36
Övriga skulder	22	13	119
		227	155
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2	3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		79 419	72 250

Rapport över förändring av eget kapital

2016

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	21 469	386	61	3 544	25 460
Vinstdisposition 2015	3 544			-3 544	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-862				-862
Årets resultat tillika totalresultat 2016				4 245	4 245
Utgående eget kapital räkenskapsåret	24 151	386	61	4 245	28 843

2015

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	19 822	386	42	2 494	22 744
Vinstdisposition 2014	2 494			-2 494	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-847				-847
Omförda medel enligt stadgarna			19		19
Årets resultat tillika totalresultat 2015				3 544	3 544
Utgående eget kapital räkenskapsåret	21 469	386	61	3 544	25 460

Kassaflödesanalys

Mkr	1 jan – 31 dec 2016	1 jan – 31 dec 2015
Den löpande verksamheten ¹⁾		
Resultat före skatt	4 308	3 713
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet ²⁾	738	959
Betald avkastningsskatt	-63	-169
Utbetald återbäring ³⁾	-862	-847
Förändring av övriga rörelsefordringar	178	-75
Förändring av övriga rörelseskulder	66	-415
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 365	3 166
Investeringsverksamheten		
Investering i anläggningstillgångar	-6	-3
Försäljning av finansiella placeringstillgångar	24 171	21 402
Köp av finansiella placeringstillgångar	-27 854	-25 048
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-3 689	-3 649
Finansieringsverksamheten		
Inbetalda utjämningsavgifter	0	19
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	19
Årets kassaflöde	676	-464

Förändring av likvida medel

Mkr	2016	2015
Likvida medel vid årets början	874	1 338
Årets kassaflöde	676	-464
Likvida medel vid årets slut ⁴⁾	1 550	874

¹⁾ Varav	2016	2015
Ränteinbetalningar	917	1 169
Ränteutbetalningar	293	265
Erhållna utdelningar	825	765

²⁾ Varav	2016	2015
Avskrivningar	3	2
Orealiserade vinster	-3 237	-1 013
Orealiserade förluster	252	1 431
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	3 720	539

³⁾ Utbetald återbäring tas direkt från Övriga fonder.

⁴⁾ Likvida medel består av kassa och bankmedel.

Noter

Samtliga belopp i följande noter är angivna i miljontals kronor om inte annat anges.

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2016 och avser Kåpan pensioner försäkringsförening (Kåpan Pensioner) som är en understödsförening (tjänstepensionskassa) med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Smålandsgatan 12, Stockholm. Organisationsnummer är 816400-4114. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 21 mars 2017. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 26 april 2017.

Årsredovisningen är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2008:26 med tillägg i FFFS 2009:12 samt Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2.

Kåpan Pensioner tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning det är möjligt enligt svensk lag på redovisningsområdet.

Lagen (1972:262) om understödsföreningar upphävdes vid ikraftträdandet av försäkringsrörelselagen (2010:2043) den 1 april 2011. Enligt lagen om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2044) fick understödsföreningar fortsätta att bedriva sin verksamhet till utgången av 2014. Härefter har övergångstiden förlängts till utgången av 2017 och ett förslag har kommit om en ytterligare förlängning t.o.m. 30 juni 2019.

Förutsättningar vid upprättande av den finansiella rapporten

Kåpan Pensioners funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Finansiella tillgångar och skulder värderas till verkligt värde. Övriga tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS kräver att försäkringsföretagets ledning gör bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

En källa för bedömningar och osäkerheter är värdet på de åtaganden som ligger i de försäkringskontrakt som föreningen har tecknat. En annan källa till bedömningar och osäkerhet är värderingen av finansiella tillgångar för vilka det inte finns något observerbart marknadspris. För dessa instrument används antingen objektiva externa värderingar eller ett värde baserat på en bedömning av förväntade framtida kassaflöden. Vid behov kompletteras dessa värderingar med ytterligare bedömningar beroende på osäkerheten i marknadssituationen.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till balansdagens valutakurs.

Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto inom raden Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader.

Terminskontrakt i utländsk valuta används i huvudsak för att eliminera valutakursrisken i utländska aktier och andelar.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringskontrakt redovisas och värderas i resultat- och balansräkning i enlighet med sin ekonomiska innebörd. Samtliga kontrakt redovisas som försäkringsavtal. Klassificeringen baseras på att föreningen garanterar en viss ränta på inbetalade premier samt ett antal övriga åtaganden som innebär att föreningen tar på sig en betydande försäkringsrisk i relation till försäkringstagaren.

Premieinkomst

Premieinkomsten för året består av mottagna premier.

Premieinkomsterna avser under året inbetalda premier i enlighet med gällande pensionsavtal för statligt anställda.

Livförsäkringsavsättning

Samtliga livförsäkringsavsättningar avser tjänstepensioner och värderas enligt principerna i EU:s tjänstepensionsdirektiv. Det innebär att föreningens åtagande värderas enligt så kallade aktsamma antaganden. Avsättningen beräknas enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23). Det innebär att avsättningen marknadsvärderas med utgångspunkt i gällande likvida marknadsräntor för motsvarande löptider kompletterat med räntor konvergerande till en långsiktig terminränta angiven av Finansinspektionen (4,2 %). Livförsäkringsavsättningen motsvarar beräknat kapitalvärde av föreningens åtaganden. Antaganden om framtida dödlighet, ränta, driftskostnad och skatt har beaktats. Samtliga dödlighetsantaganden som görs är könsberoende. Utbetalade pensioner beräknas dock utifrån könsneutrala antaganden. Antagandet om driftskostnader förväntas motsvara framtida faktiska kostnader för administrationen.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen utgörs av sjukräntor för anställda inom PA-91-avtalet som vid utgången av 2015 var arbetsoförmögna minskat med eventuella slutbetalningspremier för de samma under 2016. Föreningens aktuarie beräknar avsättningen. Förändring i oreglerade skador redovisas i not 21.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Intäkter avser avkastning på placeringstillgångar i form av utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Kostnader för placeringstillgångar utgörs av kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

Samtliga placeringstillgångar värderas till verkligt värde. Skillnaden mellan värderingen och anskaffningsvärdet är en orealiserad vinst eller förlust som redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust.

Realiserad vinst eller förlust är skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive

forts. Not 1

Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är inte en skatt på föreningens resultat, utan betalas av föreningen för försäkringstagarnas räkning. Värde på de netto-tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas av föreningen varje år. Kostnaden redovisas som skattekostnad.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärfvas av Kåpan Pensioner redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar (se nedan) och eventuella nedskrivningar. Immateriella tillgångar skrivs av på mellan tre till fem år från det datum då de är tillgängliga för användning. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen är aktier och andra eget kapitalinstrument, räntebärande värdepapper, förlagslån och olika former av derivat.

Förvärf och avyttring av finansiella instrument redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då föreningen förbinder sig att förvärva eller avyttra instrumentet.

Kåpan Pensioner har som princip att värdera samtliga placeringstillgångar till verkligt värde via resultaträkningen (fair value option) dels därför att föreningen löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden, dels därför att när det gäller räntebärande tillgångar så reducerar detta en del av den redovisningsmässiga inkonsekvens och volatilitet som annars uppstår när livförsäkringstekniska avsättningar löpande omvärderas genom en diskontering med en aktuell ränta.

Följande punkter sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten i redovisningen.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Den största delen av föreningens finansiella instrument har ett verkligt värde baserat på priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så erhålls en uppskattning av det verkliga värdet genom tillämpning av modellbaserad värderingsteknik enligt följande:

För onoterade aktier så tar respektive extern portföljförvaltare fram värderingen baserat på tillgänglig prisinformation. Normalt sett föreligger en tidsmässig förskjutning i denna värdering med 1 – 3 månader. Detta innebär att värderingarna per 2016-12-31 typiskt sett baseras på värdebesked från förvaltarna framtagna under perioden 2016-09-30 – 2016-11-30.

För vissa finansiella instrument erhålls uppgifter om verkligt värde genom en bedömning av värdet. Värderingen görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet. Kåpan Pensioner utvärderar värderingen med regelbundna intervaller och prövar dess giltighet genom att bedöma dess rimlighet och att använda parametrar och prognoser som överensstämmer med den faktiska utvecklingen.

För vissa räntebärande placeringar har en modellbaserad kassaflödesvärdering av den underliggande företagslåneportföljen i respektive placering legat till grund för värderingen.

Derivatinstrument

Derivatinstrument tas upp till det verkliga värdet utifrån det värde som erhålls från motpart där verkligt värde beräknats med hjälp av en värderingsmodell som är etablerad på marknaden för värdering av den typ av derivatinstrument som det är fråga om.

Viktiga bedömningar samt källor till osäkerhet

Som framgår av ovanstående avsnitt, Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad, baseras värderingen till verkligt värde på värderingsmodeller. En sådan värdering grundas till del på observerbara marknadsdata och till del, i avsaknad av sådana, på antaganden om framtida förhållanden. Värderingar som inte baseras på publicerade prisnoteringar innebär osäkerhet.

Graden av osäkerhet varierar och är störst när framtidsantaganden måste göras som inte grundas på observerbara marknadsförhållanden. För vissa av antagandena kan mindre justeringar ge betydande effekt på det uppskattade värdet. När placeringarna blir aktuella att realisera i framtiden kan det verkliga uppnådda försäljningspriset komma att avvika från tidigare uppskattningar, vilket kan ge en betydande positiv eller negativ resultateffekt.

Som också framgår av avsnittet föreligger beträffande onoterade aktier en tidsfördröjning beträffande värderingstidpunkten. I en marknad med sjunkande marknadspriser innebär detta att de uppskattade verkliga värdena överskattas och vice versa.

Finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex leverantörsskulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma föreningen till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Persondatorutrustning kostnadsförs vid anskaffningstidpunkten. Konst för utsmykningsändamål värderas till anskaffningsvärde.

Pensioner

Anställda i föreningen har individuellt baserade pensionsplaner med utgångspunkt i pensionsavtalet för försäkringsanställda. Pensionen är tryggnad genom försäkringsavtal. Avgifter till dessa redovisas som en driftskostnad i resultaträkningen. Individuella avtal om lönevaxling finns, den anställda avstår då en del av sin bruttolön mot en pensionsinsättning. Förfarandet är kostnadsneutralt för föreningen.

Premieregleringsfond

Enligt pensionsavtal som gällde fram till 2015-12-31 inbetalade arbetsgivaren för varje anställd premie till föreningen för tjänstepensionsförsäkring. Dock innebar avtalet att personer under 23 år ej tillgodoräknades premier för den kompletterande ålderspensionen (Kåpan Tjänste). I enlighet med föreningens stadgar tillfördes dessa icke allokerade avgifter föreningen som tillskott till premieregleringsfond. Inga premier har tillförts efter 2015-12-31.

NOT 2 Upplysningar om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Föreningens redovisade resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. Nedanstående not omfattar en beskrivning av riskhanteringsorganisationen samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Syftet med föreningens riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra de största riskerna som företaget är exponerat för. Ett viktigt syfte är även att bedöma om risknivån är godtagbar i förhållande till den solvens som föreningen har vid var tidpunkt.

Finansiella risker, där främst marknads-, kredit- och likviditetsrisker ingår, kan hanteras på två principiella sätt. Dels kan åtgärder vidtas som reducerar effekten av finansiella risker, detta sker inom ramen för riskhanteringsprocessen och dels kan kapital allokteras till en buffert för att täcka förluster som de finansiella riskerna kan komma att generera.

Föreningens riskhanteringsorganisation är uppbyggd enligt följande:

Huvudansvaret för de risker som föreningen är utsatt för ligger på styrelsen. Styrelsen fastställer de riktlinjer som ska gälla för riskhantering, riskrapportering, intern kontroll och uppföljning, samt att det finns en samlad funktion i företaget för riskkontroll och att det finns en funktion för regel efterlevnad (compliance). Styrelsen har i särskild instruktion inom vissa ramar delegerat ansvaret för riskhantering till olika andra funktioner i föreningen: VD, kapitalförvaltningschefen, complianceansvarig, och riskmanager. Instruktionerna revideras regelbundet av styrelsen för att säkerställa att de korrekt återspeglar verksamheten. Försäkringsrisker analyseras fortlöpande av föreningens aktuarie. Konsulter anlitas vid behov.

Implementering och uppföljning av styrdokument och rutiner i organisationen är ett kontinuerligt arbete, där styrdokument och rutiner kontrolleras och revideras regelbundet för att säkerställa att de korrekt återspeglar gällande marknadsvillkor samt aktuella villkor i föreningens försäkringsprodukter.

Genom löpande utbildningsaktiviteter samt tydliga processer säkerställs att riskkontrollen fungerar i hela organisationen och att varje anställd förstår sin roll och sitt ansvar. Att detta är uppfyllt kontrolleras av styrelsen genom sina beslut om årligen återkommande oberoende granskningar som genomförs av internrevisionen.

Risker i försäkringsverksamheten

Föreningens åtaganden består av avgiftsbetald pensionsförsäkring med garanterad avkastning. Den risk som föreligger beträffande dessa försäkringar är att föreningen inte kan infria sina förpliktelser. För att begränsa risken för att detta skall inträffa görs de åtaganden som ligger till grund för beräkning av garanterade pensionsbelopp med säkerhetsmarginaler.

Försäkringsrisken består av flera olika delar där nivån på medlemmarnas garanterade avkastning är den största. En risk är livsfallsrisken, som påverkas av åtaganden kring livslängd, och som avser att den faktiska livslängden blir längre än den antagna dvs medlemmarna blir äldre än vad som är antaget, vilket leder till att utbetalningar av ålderspensioner görs under en längre tid. En högre livsfallsrisk innebär att de försäkringstekniska avsättningar som föreningen gjort för att täcka kommande pensionsutbetalningar inte fullt ut täcks av gjorda avsättningar. För föreningen som har haft en utbetalningstid för huvuddelen av pensionskapitalet under 5 år, under den period när medlemmarna är mellan 65 – 70 år, så är livsfallsrisken relativt liten jämfört med den typ av pensioner som betalas ut livslångt. I och med pensionsavtalet PA 03 har föreningen fått en successivt ökande andel livslånga pensioner genom den individuella ålderspensionen. Över tiden kommer därmed livslängdsrisken att öka i verksamheten.

Dödsfallsrisk, sjukfallsrisk och annullationsrisk är tre andra typer av risker, som inom föreningens verksamhet bedöms vara marginella. Begreppet dödsfallsrisk avser dödsfallsersättningar, dvs. ersättningar

som betalas ut i samband med dödsfall. Sjukfallsrisk innebär att sjukligheten hos de försäkrade blir högre än man räknat med i de gjorda åtagandena, eller att avveckling av pågående sjukfall tar längre tid än man antagit.

Annullationsrisk avser att försäkringstagaren gör uppehåll i premiebetalningarna, eller återköper eller för över sin försäkring till någon annan. Avsättningarna i föreningen görs enligt det regelverk som syftar till att åtaganden alltid ska kunna infrias. Försäkringsrisk omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovanligt ogynnsamt (slumprisk, avsättning för ej intjänad premie, och kvardröjande risker) och att avvecklingen av oreglerade skador blir dyrare än beräknat (parameterfel). Beräkningarna av bästa skattning, slumprisk och annullationsrisk baseras på faktiska bestånd på balansdagen. Merparten av dessa risker ligger utanför ramen för föreningens nuvarande verksamhet t.ex. innebär pensionsavtalet PA 03 att föreningens ansvar för slutbetalning av återstående premier till pension vid bl.a. sjukdom upphör över tid.

2016

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	601
Kostnadsinflation	20 %	127
Diskonteringsränta	1 %-enhet	-3 912

2015

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	541
Kostnadsinflation	20 %	119
Diskonteringsränta	1 %-enhet	-3 666

Hantering av ränterisker i utestående försäkringsåtaganden

De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska avsättningen värderats, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, med utgångspunkt i aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Under året har effekten av förändringar av marknadsräntorna inneburit att värdet på gjorda åtaganden har stigit i värde med 3 193 (-953) Mkr. För året förelåg inga effekter av ändrade föreskrifter och förordningar för diskonteringsränta. Föreningen använder, genom beviljad dispens från Finansinspektionen, de regler som anges i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2013:23 om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Föreskrifterna FFFS 2013:23 innebär att föreningen vid beräkning av diskonteringsräntekurva ska utgå från marknadsnoteringar för de ränteswappar som handlas på aktiva marknader när föreningen tar fram den diskonteringsräntekurva som används för beräkning av de försäkringstekniska avsättningarnas värde, samt tillämpa den i föreskrifterna föreskrivna beräkningsmetoden som även innebär att den långsiktiga terminräntan anses konvergera mot ett av Finansinspektionen angivet värde. Denna långsiktiga terminränta var vid årets utgång 4,2 (4,2) procent. Sammantaget innebär förändringarna i marknadsräntor att åtagandena har ökat i värde med 3 193 (-953) Mkr. För att minska den utestående ränterisken i gjorda åtaganden tecknas avtal om olika former av räntesäkringar. Avtalen innebär att den fasta räntan i åtagandena byts mot en rörlig ränta med en mindre risk för värdeförändring. Utestående avtal om räntesäkring omfattade vid årets slut totalt 1 500 (1 000) Mkr. Värdeförändringen av räntesäkringarna innebär att dessa stigit med 29 (-23) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten och negativa (positiva) påverkan på solvensen uppgår därmed till 3 164 (-930) Mkr.

forts. Not 2

Hantering av matchningsrisk

Föreningens sammantagna utestående ränterisk (matchningsrisk) är en sammanvägning av de räntebärande tillgångarna och den utlovade pensionsutbetalningen inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning sker. Matchningsrisken definieras som den ränterisk som kan beräknas som skillnaden mellan durationen på samtliga tillgångar inklusive räntederivat och durationen på pensionsskulden. Utestående matchningsrisk mäts som ränterisktäckningsgrad. Ränterisktäckningsgraden bör enligt styrelsens beslut ej underskrida 30 procent och skall löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utställda åtaganden. Ränterisktäckningsgraden uppgår till 32,5 (36,0) procent.

Matchningsrisk hanteras även genom att föreningen regelbundet genomför s.k. ALM-studier ("Asset Liability Modelling"), dvs en beräkningsteknisk utvärdering för att finna en optimal mix av olika tillgångsslag som kan matcha skulderna över tid, för att säkerställa att tillgångarna alltid räcker till för att täcka skulderna i den takt de förfaller till betalning. Föreningen anlitar i maj en investmentbank för att, i samarbete med föreningen, utföra en ALM-studie. Syftet med studien var att fastställa den optimala sammansättningen av föreningens tillgångsslag och skuldsäkringsstrategi för att bäst kunna balansera föreningens långsiktiga åtaganden.

Mål, principer och metoder för hantering av finansiella risker

I föreningens verksamhet uppstår olika typer av finansiella risker som marknadsrisk, kreditrisk, likviditetsrisk. Utöver dessa förekommer även operativa risker, legala risker och strategiska risker. I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten har föreningens styrelse fastställt en placeringspolicy med riktlinjer och instruktioner för finansverksamheten och för funktionen för riskkontroll.

Allmänna mål för riskhantering

Föreningens tillgångar skall placeras på det sätt som bäst gagnar medlemmarnas intressen, och överdriven riskkoncentration skall undvikas genom tillbörlig diversifiering mellan och inom olika tillgångsslag. Tillgångarna skall, med beaktande av föreningens försäkringsåtaganden och förändringar i framtida värde och avkastning, placeras så att föreningens betalningsberedskap är tillfredsställande, och att en tillräcklig förväntad avkastning uppnås inom ramen för en aktsam förvaltning. I verksamhet som rör tjänstepensionsförsäkring ska enligt försäkringsrörelselagen (1982:713), som fortfarande tillämpas av föreningen enligt nu gällande övergångsregler för understödsföreningar, de tillgångar som motsvarar försäkringsteknisk avsättning värderas och förvaltas på ett aktsamt sätt. Bestämmelserna om aktsamhet har sin grund i det s.k. tjänstepensionsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut). Aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule") innebär att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som den enskilde förmånstagaren själv skulle göra om han eller hon hade den kompetens och kunskap som behövs.

Allmänna principer för riskhantering

Rishtagandet i föreningen skall vara rimligt i förhållande till gjorda åtaganden. Detta efterlevs genom ett begränsat risktagande inom ramen för de krav som ställs på matchning, diversifiering och risktagande. Risktagandet skall också, vid varje tidpunkt, stå i rimlig proportion till föreningens riskkapital, långsiktiga mål för avkastningen vilket uttrycks som nivån på de garanterade åtagandena, och förväntad återbäringsränta.

Metoder för riskhantering

Värdefall på tillgångssidan kan begränsas med i princip tre olika metoder. Den första metoden är att sprida riskerna på olika tillgångsslag genom att bygga upp en diversifierad investeringsportfölj, t.ex. aktier, räntebärande placeringar, fastigheter osv. Att sprida riskerna med diversifiering är en grundläggande regel inom kapitalförvaltning. Den andra metoden innebär att sälja riskfyllda tillgångar när portföljen minskar i värde för att på så vis skydda kapitalet, men metoden innebär samtidigt att sälja när priset är lågt och det är inte en bra

förvaltningsstrategi. Den tredje metoden är att använda s.k. kapital-skyddade placeringar, som exempelvis obligationer, där utgivaren åtagit sig att återbetala minst det nominella beloppet på förfallodagen, oavsett hur marknaden har utvecklats. Ytterligare en metod att begränsa risken för förluster är att inte investera alltför mycket i ett och samma bolag (eller koncern), även detta är en form av diversifiering. Operativa risker, däremot, begränsas genom regelbunden översyn av rutiner och arbetssätt och genom att styrelsen regelbundet låter utföra en oberoende granskning av verksamheten och av såväl tillgångsförvaltningen som hanteringen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Hantering av ränterisk

Ränterisken uttrycker den förändring av marknadsvärdena på ränterelaterade instrument som uppstår vid rörelser i det allmänna ränteläget. Värdeförändringen, och därmed risken, är kopplad till vilken räntebindningstid (duration) respektive instrument och hela investeringsportföljen har vid varje tidpunkt. Ränterisken i placeringar i ränterelaterade instrument mäts med utgångspunkten att varje dags räntebindning ökar ränterisken och ökar med åtagandenas löptid. Genomsnittlig räntebindningstid är ett elasticitetsmått avseende ränterisk som anger effekten när samtliga marknadsräntor förändras lika mycket (parallellskifte). Räntebindningstiden för ett givet instrument beräknas genom att väga tiden till varje framtida kassaflöde, detta kallas även för instrumentets duration.

Tillgångarna minskar med 999 (1 381) Mkr vid en ökning av räntan på +1 procent. Skulden minskar med 3 912 (3 666) Mkr, som angivits i tabell ovan. Den sammanlagda utestående ränterisken vid en förändring av diskonteringsräntan med 1 procentenhet uppgår till 2 913 (2 285) Mkr i form av en positiv påverkan på solvensen.

Hantering av aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker på grund av förändringar i dess kurs på aktiemarknaden. För att minska aktierisken i aktieportföljen bör en, i förhållande till portföljens storlek, god diversifiering av innehaven eftersträvas.

För aktierelaterade instrument mäts risken genom att analysera hur mycket marknadsvärdet påverkas av fallande eller stigande aktiekurser. I avsnittet känslighetsanalys, nedan, redogörs för den utestående aktiekursrisken. Den sammanlagda utestående aktierisken vid en kursförändring om 10 procentenhet uppgår till 3 212 (2 705) Mkr.

Hantering av fastighetsprisrisk

Fastighetsprisrisk är risken för att marknadsvärdet på en fastighetsplacering sjunker i värde. Fastighetsprisrisk mäts som en minskning av fastighetsplaceringarnas marknadsvärde. Den sammanlagda utestående fastighetsprisrisken vid en värdeförändring om 10 procentenhet uppgår till 812 (745) Mkr.

Hantering av valutarisk

Valutarisk uppstår till följd av värdeförändringar i tillgångar och skulder som följd av förändringar i valutakurserna. Valutarisken mäts som en procentuell andel av de utländska tillgångar som ej är valutasäkrade. För föreningen är samtliga åtaganden på skuldsidan i svenska kronor. Därmed är samtliga tillgångar, som är i utländsk valuta och ej valuta-säkrade, behäftade med valutarisk. Exponering för valutarisk ska, enligt styrelsens beslut, ligga mellan 5 och 15 procent av de totala tillgångarnas värde.

Valutaexponeringen uppgår efter valutasäkring till 10,2 (10,5) procent av placeringstillgångarnas värde. Bruttoexponeringen, dvs. valuta-exponering utan valutaterminer, uppgår till 26 916 (22 152) Mkr. Den sammanlagda utestående valutarisken beräknas vid en förändring av valutakurserna på 10 procentenhet uppgår till 809 (756) Mkr.

forts. nästa sida

forts. Not 2

Valutaexponeringens fördelning i olika valutor:

	2016	2015
USD	1,73%	2,55%
EUR	0,09%	-0,11%
GBP	0,27%	0,47%
AUD	0,49%	0,42%
JPY	0,17%	0,04%
CHF	0,05%	-0,02%
CAD	0,39%	0,32%
NZD	0,33%	0,32%
Övriga	6,69%	6,50% ¹⁾
	10,21%	10,49%

¹⁾ Emerging marknadervalutor redovisas under posten Övriga valutor.

Hantering av kreditrisk

Med kreditrisk avses risken för förlust om motparten inte fullgör sina betalningsförpliktelser. Kreditrisk kan, med vissa antaganden, ses som skillnaden i värdering av ett värdepapper med kreditrisk, och värderingen av en riskfri obligation med likartade villkor och samma duration. Skillnaden (räntedifferensen) kallas för kreditspread, och definieras som skillnaden i ränta mellan en riskfri obligation utgiven av staten, och vad en utgivare som kan gå i konkurs (t.ex. ett företag) får betala.

Kreditrisken mäts genom en beräkning av hur marknadsvärdet på tillgångar med kreditrisk förändras, om skillnaden mellan den riskfria räntan och räntan på tillgångar med kreditrisk förändras med ett visst antal procent. Den sammanlagda utestående kreditrisken beräknad med ett antagande om en fördubbling av noterad kreditspread uppgår till 1 778 (2 185) Mkr.

Fem största exponeringarna, fastighetsbolag			Fem största exponeringarna ej kreditinstitut		
	2016-12-31	2015-12-31		2016-12-31	2015-12-31
1.	2,30%	2,47%	1.	3,12%	2,87%
2.	0,77%	0,57%	2.	2,69%	2,36%
3.	0,36%	0,35%	3.	2,03%	2,31%
4.	0,25%	0,29%	4.	1,66%	1,45%
5.	0,22%	0,18%	5.	1,44%	1,39%
Kvot ¹⁾	3,90%	3,86%	Kvot ¹⁾	10,94%	10,38%

Fem största exponeringarna, kreditinstitut			Fem största exponeringarna säkerställda obl.		
	2016-12-31	2015-12-31		2016-12-31	2015-12-31
1.	8,79%	10,18%	1.	6,71%	7,76%
2.	8,40%	8,17%	2.	5,94%	6,53%
3.	7,31%	7,50%	3.	5,36%	5,45%
4.	7,20%	7,28%	4.	4,76%	3,44%
5.	6,26%	5,33%	5.	4,75%	3,44%
Kvot ¹⁾	37,96%	38,46%	Kvot ¹⁾	27,52%	26,62%

Samtliga procentsatser uttryckta som andel av nuvärdet av FTA på balansdagen, och ingår i föreningens regelbundet återkommande rapportering av skuldtäckning till Finansinspektionen.

¹⁾ Koncentrationskvoten beräknas enligt $CR_m = \sum_{i=1}^m s_i$ där summan beräknas över de 5 största innehaven ($m = 5$).

Hantering av motpartsrisk

Föreningen placerar sitt kapital i många olika tillgångsslag. Motpartsrisk är ett mått på sannolikheten att en motpart inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden. Risken hanteras genom att värdet av en enskild placering begränsas enligt styrelsens beslut om hur placeringar får göras. Begränsningarna omfattar hela grupper eller koncerner och samtliga värdepapperstyper.

Med en grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet ur risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller att de utan att stå i sådant förhållande har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Översiktlig redogörelse för gällande begränsningar och utestående risker

Gällande begränsningar i placeringspolicy för placering med utgångspunkt i bedömd kreditvärdighet i form av rating. De begränsningar som tillåts på totalnivå per ratingkategori ändrades under året.

2016				
Kreditvärdighet	Av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	25,5%	4,3%
Hög	25%	2,5% ²⁾	2,2%	0,6%
Medel	12,5%	1,0%	6,1%	0,9%
Låg	10%	0,5%	8,5%	0,4% ³⁾

2015				
Kreditvärdighet	Av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	29,0%	2,2%
Hög	25%	2,5% ²⁾	3,7%	0,7%
Medel	12,5%	1,0%	5,5%	0,7%
Låg	10%	0,5%	7,4%	0,5% ³⁾

¹⁾ Svenska bostadsinstitut, säkerställda obligationer, max 10 %.

²⁾ Bolag helägt av svenska staten (t ex Vasakronan) max 5 %.

³⁾ Exklusive av styrelsen beslutade undantag, om sådana finns.

För obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade eller garanterade av svenska staten är begränsningen satt till 65 (65) procent. En anpassning har dock skett under året av den totala limiten för ränterelaterade tillgångar på övergripande strategisk nivå, där limiten för den övergripande strategiska inriktningen för placeringar i ränterelaterade tillgångar nu som högst kan vara 60%. Denna anpassning på totalnivå har ägt rum bl.a. som ett led i införandet av en modell med fyra återbäringsgrupper utifrån den försäkrades födelseår, med olika placeringsinriktning beroende på återbäringsgrupp, och i vilka den totalt tillåtna ränterisken varierar från som lägst 35% för de yngsta generationerna, till som högst 65% för de äldsta generationerna.

Hantering av kassaflödesrisk

Föreningen hanterar kassaflödesrisken genom att, vid varje tidpunkt, säkerställa att de lätt omsättningsbara tillgångarna täcker pensionsutbetalningarna för minst tre år framåt i tiden. Föreningen har ett betydligt större inflöde av premier än utflöde av pensionsbetalningar, vilket gör att kassaflödesrisken är begränsad. Kassaflödesrisken uttrycks genom måttet kassaflödessäkring, och mäts som kvoten mellan nuvärdet av kommande 1 års pensionsutbetalningar dividerat med marknadsvärdet av räntebärande papper med rating AAA, och uttrycks i procent. För 2016 uppgår kvoten till 867,70 (862,40) procent. Det framräknade måttet ska inte understiga 300 procent.

Hantering av transaktionsrisk (settlementrisk)

Transaktionsrisk innebär risk för att en förmedlande part inte kan fullgöra sitt åtagande i samband med en transaktion av ett finansiellt instrument, och därmed orsaka någon av parterna en förlust. Risken hanteras genom att handel med värdepapper endast får ske med värdepappersbolag godkända av den svenska tillsynsmyndigheten, eller av motsvarande utländsk myndighet, då det gäller utländska värdepappersbolag. Vid handel med värdepapper, som inte är föremål för clearing, genom svensk tillsynsmyndighet eller av motsvarande utländsk myndighet godkänt clearinghus, får dock endast motpart utgöras av värdepappersbolag som ingår i bankkoncern med mycket hög kortfristig kreditvärdighet. Föreningens värdepapper ska förvaras i depå hos värdepappersinstitut godkända av den svenska tillsynsmyndigheten eller motsvarande utländsk myndighet då det gäller utländskt värdepappersinstitut.

Bedömning av nivån på de samlade riskerna i verksamheten

Med marknadsrisk avses förändringen i värdet av en finansiell tillgång när priset som bestämmer tillgångens värde förändras. Det finns tre typer av marknadsrisk: valutarisk, ränterisk och andra prISRISKE. I finansiell verksamhet utgörs de viktigaste marknadsriskerna av ränte-

forts. nästa sida

forts. Not 2

risker, valutarisker och aktiekursrisker (prisrisk). Känsligheten för prisförändringar är olika för olika tillgångsslag. Aktier är generellt sett mer känsliga för prisförändringar än ränteplaceringar.

Då det gäller aktier är det framför allt kursrisken som beaktas. Då det gäller utländska placeringar tillkommer även valutarisk. Styrelsen har fastställt en placeringspolicy som bl.a. begränsar aktiekursrisken. Aktieportföljen skall vara väl diversifierad så att förlusten i enskilda placeringar inte utgör alltför stor risk för förvaltningsresultatet som helhet. Riskspridningen skall dessutom ske genom placeringar i olika branscher och på olika marknader.

Känslighetsanalys

2016			
Riskvariabel	Påverkan på placerings-tillgångar	Påverkan på livförsäkrings-avsättning	Påverkan på eget kapital
Värdenedgång på aktier, 10%	-3 212	–	-3 212
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-812	–	-812
Fördubblad kreditspread	-1 778	0	-1 778
Valutakursfall, 10%	-809	–	-809
Ränteuppgång, 1%	-999	3 912	2 913
2015			
Riskvariabel	Påverkan på placerings-tillgångar	Påverkan på livförsäkrings-avsättning	Påverkan på eget kapital
Värdenedgång på aktier, 10%	-2 705	–	-2 705
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-745	–	-745
Fördubblad kreditspread	-2 185	0	-2 185
Valutakursfall, 10%	-756	–	-756
Ränteuppgång, 1%	-1 381	3 666	2 285

Vid beräkning av effekten på livförsäkringsavsättningen ovan har hänsyn tagits till skatt och kostnader. Känslighetsanalysen bygger på förutsättningen att föreningens tillgångar värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Hantering av operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Hit räknas även legal risk. Detta innebär att fel eller brister i administrativa rutiner kan leda till oväntade ekonomiska eller förtroendemässiga förluster. Dessa kan exempelvis orsakas av bristande intern kontroll, bristfälliga system eller teknisk utrustning. Även risken för oegentligheter, interna eller externa, ingår bland

de operativa riskerna. De operativa riskerna motverkas genom den interna kontrollen av verksamheten. Upprätthållandet av en god intern kontroll är en ständigt pågående process och omfattar bl.a. krav på att det skall finnas ändamålsenliga rutiner och instruktioner samt klart definierad ansvars- och arbetsfördelning för föreningens medarbetare. Upprätthållandet av en god intern kontroll förutsätter även IT-system med inbyggda avstämningar och kontroller, behörighetssystem till lokaler och utrustning, liksom interna informations- och rapporteringssystem för att bl.a. tillgodose styrelsens och ledningens krav på information om exempelvis riskexponering och aktuell information om föreningens tillgångar och skulder. Andra hjälpmedel är exempelvis processbaserad riskanalys med riskindikatorer och analyser av incident- och förlustdata. Informationssäkerhet är ett annat hjälpmedel för att upprätthålla en god intern kontroll, liksom kontinuitetsplanering och olika former av reservlösningar för el, telefoni, och liknande. Rent allmänt gäller att den största andelen av händelser hänförliga till operativa risker, oavsett deras allvarlighetsgrad, handlar om handhavandefel vid manuella moment i processer såsom tillämpning av prissättningsmodeller, nyckelpersonsberoende eller avvikelser från interna instruktioner, fel i data, förändrade förutsättningar kring de antaganden modellerna bygger på, eller andra typer av fel som alla har det gemensamt att de kombinerar data med användandet av modeller. Användandet av prissättningsmodeller, och i vilken grad dessa modeller är tillförlitliga, är ett område som fått större uppmärksamhet på senare år. Operativa risker är i första hand en processfråga – god internkontroll, kompetent personal och god kvalitet i de interna processerna och systemlösningarna utgör de viktigaste faktorerna i hanteringen av operativa risker.

Övergripande riktlinjer avseende operativa risker har fastställts av styrelsen och erhåller genom verkställande direktören månatligen (eller vid behov oftare) återrapportering avseende operativa risker. Genom att endast fjorton (tolv) anställda svarar för föreningens ledning och kapitalförvaltning så har styrelsen, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och god sed, beslutat att anlita externa internrevisorer bl.a. för att utföra den oberoende granskningen av föreningens verksamhet. Det är alltid styrelsen som är internrevisionens uppdragsgivare, detta eftersom det är ledningens interna styrning och kontroll som ska granskas. Styrelsen beslutar årligen om en internrevisionsplan för det innevarande året.

Föreningen har tecknat avtal med Statens tjänstepensionsverk (SPV) om att administrera försäkringsverksamheten. Avtalet utgör ett s.k. uppdragsavtal (outsourcing) vilket avser ett avtal i någon form där föreningen och en utomstående uppdragstagare kommer överens om att uppdragstagaren utför processer, tjänster eller annan verksamhet som föreningen annars själv skulle ha utfört. Uppdragsavtal ingår tillsammans med bl.a. internkontroll och riskhantering i föreningens företagsstyrningssystem. Föreningens interna revision har inom ramen för styrelsens uppdrag även ansvaret för att utvärdera de tjänster som köps in från SPV.

Utestående löptider på räntebärande tillgångar och skulder

2016								
	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	Summa nominellt	Summa marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 099	6 701	24 406	4 653	437	0	37 296	35 563
Räntederivat, positiva	23						23	23
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 766	-3 740	-4 113	-11 133	-47 850	-9	-68 611	-50 343
Räntederivat, negativa	0	-60	-4				-64	-64
Kumulativ exponering	-644	2 901	20 289	-6 480	-47 413	-9	-31 356	-14 821
2015								
	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	Summa nominellt	Summa marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 063	8 487	20 742	6 209	793	0	37 294	34 419
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 712	-3 594	-3 905	-10 611	-46 439	-8	-66 269	-46 623
Räntederivat, negativa	-36						-36	-36
Kumulativ exponering	-685	4 893	16 837	-4 402	-45 646	-8	-29 011	-12 240

NOT 3 Premieinkomster

	2016	2015
Premieinkomster Kåpan Tjänste	2 159	2 035
Premieinkomster Kåpan Extra	787	745
Premieinkomster Kåpan Plus	0	14
Premieinkomster Kåpan Valbar	1 435	1 395
	4 381	4 189

All premieinkomst avser avtal tecknade i Sverige. Samtliga avtal är återbäringsberättigade liksom att Kåpan-försäkringarna är kollektivt avtalade individuella försäkringar.

NOT 4 Kapitalavkastning, intäkter

	2016	2015
Aktieutdelningar	825	765
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive bankbehållning och motsvarande	621	902
Derivat	6	3
Valutakursvinster, netto	2	2
Realisationsvinster, netto		
Aktier	1 021	1 369
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	648	737
	3 123	3 778

Allt resultat är hänförligt till finansiella tillgångar med värdeförändringar över resultaträkningen.

NOT 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2016	2015
Aktier och andelar	3 148	285
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	89	0
Derivat	0	728
	3 237	1 013

NOT 6 Försäkringsersättningar

	2016	2015
Pensionsutbetalningar Kåpan Tjänste	-1 231	-1 197
Pensionsutbetalningar Kåpan Extra	-211	-187
Pensionsutbetalningar Kåpan Plus	-158	-161
Pensionsutbetalningar Kåpan Valbar	-138	-114
	-1 738	-1 659

¹⁾ Därutöver har 862 (847) Mkr utbetalats som utgjorde återbärning utöver den garanterade räntan.

NOT 7 Driftskostnader

	2016	2015
Administrationskostnader	-84	-78
Återförda kostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	35	30
	-49	-48
Samtliga driftskostnader per kostnadsslag		
Personalkostnader	-31	-31
Lokalkostnader	-2	-2
Avskrivningar	-3	-2
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-13	-13
	-49	-48
Arvode till revisorer ²⁾		
KPMG		
Revisionsuppsdrag	-1	-1
Övriga tjänster	0	0
	-1	-1

²⁾ Ingår i andra verksamhetsrelaterade kostnader.

Medelantal anställda

	Kvinnor	Män	Totalt
Medelantal anställda	6(5)	6 (6)	12 (11)

Löner och ersättningar (tkr)

	2016	2015
Överstyrelsen	167	185
Styrelse och verkställande direktör	2 383	1 920
Övriga anställda	13 328	12 156
varav rörlig ersättning	115	381
Pensions- och andra sociala avgifter	14 997	13 887
varav pensionskostnader	7 960	7 572
därav VD:s pensionskostnader	2 492 ¹⁾	3 038 ¹⁾

¹⁾ Varav löneväxling 636 (1 320).

forts. Not 7

Till styrelsen har utbetalats arvode (kr)**Ordinarie ledamöter**

Eva Liedström Adler, ordförande	133 667	(39 411)
Monica Dahlbom, tom 161031	53 167	(67 000)
Karin Apelman, tom 160315	20 750	(52 500)
Gunnar Holmgren, suppl tom 160315	54 500	(49 500)
Lars Fresker, vice ordförande	102 000	(102 000)
Lena Emanuelsson	67 000	(67 000)
Helen Thornberg	63 000	(67 000)

Rörlig ersättning

Styrelsen har beslutat om en ersättningspolicy. Enligt policyn utgår inte rörlig ersättning till ledande befattningshavare vilka är verkställande direktör, vice verkställande direktör, kapitalförvaltningschef, legal/compliance och risk manager.

Övriga anställda kan enligt policyn erhålla en rörlig ersättning maximerad till två månadslöner baserat på en treårig utvärderingsperiod. Ersättning utgår som kontant lön efter beslut av verkställande direktören som redovisar sitt beslut i efterhand till styrelsen.

Ersättningspolicyen finns i sin helhet publicerad på föreningens webbplats.

Övriga ersättningar

Inga rörliga prestationsbaserade ersättningar utgår till styrelsen. Styrelsen har inga pensionsförmåner eller särskilda avgångsvederlag. Arvodet till styrelsen beslutas av överstyrelsen på förslag från verkställande direktören.

Till verkställande direktören har som kontant lön utbetalats 1 658 576 kr (1 191 955). Lönevaxling från bruttolön till pensionsinsättning har skett med 636 000 (1 320 074) kr. Verkställande direktören har förmån av

Personliga suppleanter

Jonas Bergström	41 000	(43 000)
Roger Vilhelmsson	41 000	(41 000)
Gunnar Larsson, from 160316	45 750	(0)
Eva Fagerberg	41 000	(39 000)
Mikael Andersson	41 000	(41 000)
Roger Pettersson	39 000	(37 000)

fri bil. Nuvarande bil är en supermiljöbil. Verkställande direktören är tillsvidareanställd med 60 år som pensionsålder. Pension utgår mellan 60-65 år med 70 % av gällande grundlön och en intjänandetid på 20 år. Pension efter 65 år utgår enligt ITP-planen. För verkställande direktören gäller rätt till lön och förmåner under 24 månader efter det att anställningen upphört på grund av uppsägning från föreningens sida. Avräkning av utbetald ersättning skall ske om ersättning från annan anställning erhålls. Lön och övriga ersättningar till verkställande direktören bereds av styrelsens ersättningsutskott. Ersättningsutskottet utgörs av Eva Liedström Adler, ordförande, Lars Fresker, Helen Thornberg och Lena Emanuelsson. Styrelsen beslutar om lön och ersättning till VD. Styrelsen har godkänt att VD innehar tre externa styrelseuppdrag varav ett avslutats under 2016 samt att VD äger ett fåmansbolag. VD disponerar arvoden från uppdragen. VD får inte åta sig uppdrag som ligger utanför anställningen i föreningen utan styrelsens godkännande.

Lön och ersättningar till övriga anställda beslutas av verkställande direktören.

Företagets pensionsplaner för tjänstepensioner är tryggnade genom försäkringsavtal.

NOT 8 Kapitalavkastning, kostnader

	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-4	-3
Driftskostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	-35	-30
Räntekostnader	-3	-1
Realisationsförluster, netto		
Derivat	-632	-1 556
	-674	-1 590

Kostnaderna är hänförliga till finansiella tillgångar innehavda för handelsändamål.

NOT 9 Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2016	2015
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	-1 431
Derivat	-252	0
	-252	-1 431

NOT 10 Avkastningsskatt

	2016	2015
Avkastningsskatt	-63	-169
	-63	-169

Värdet på de nettotillgångar som förvaltas belastas med avkastningsskatt som beräknas och inbetalas av föreningen varje år för försäkringstagarnas räkning. Föreningen belastas inte med inkomstskatt.

NOT 11 Immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar	2016	2015
Anskaffningsvärde vid årets början	30	66
Årets investering	5	2
Årets utrangering	0	-38
Akkumulerade avskrivningar	-23	-21
	12	9

NOT 12 Aktier och andelar

	2016		2015	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska aktier	10 537	15 589	9 236	13 861
Utländska aktier och andelar	20 760	26 367 ^{*)}	19 607	22 493 ^{*)}
	31 297	41 956	28 843	36 354

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

^{*)} Negativa innehav om 108,7 (60,1) Mkr minskar innehavets totala värde.

NOT 13 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2016		2015	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska staten	0	0	0	0
Svenska bostadsinstitut	15 683	15 773	16 223	16 342
Övriga svenska emittenter	16 161	16 488	14 602	14 852
Utländska stater	0	0	0	0
Övriga utländska emittenter	3 273	3 302	3 236	3 225
Summa obligationer	35 117	35 563	34 061	34 419
varav efterställt				
Förlagslån tidsbundet	2 300	2 293	2 471	2 450

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

NOT 14 Derivat**Derivatinstrument med positiva värden**

2016-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde positivt
Ränterelaterade, swaptioner	1 500	23
Summa	1 500	23
varav clearat	0	

Derivatinstrument med negativa värden

2016-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde negativt
Ränterelaterade, optioner	300	-4
Ränterelaterade, swappar	6 325	-60
Valutarelaterade, optioner	446	-2
Valutarelaterade, terminer	15 053	-148
Summa	22 124	-214
varav clearat	0	

Samtliga derivatinstrument klassificeras som innehav för handelsändamål med värdeförändring över resultaträkningen.

Derivatinstrument med positiva värden

2015-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde positivt
Valutarelaterade, terminer	13 003	100
Summa	13 003	100
varav clearat	0	

Derivatinstrument med negativa värden

2015-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde negativt
Ränterelaterade, swappar	3 224	-13
Ränterelaterade, swaptioner	1 000	-23
Summa	4 224	-36
varav clearat	0	

Derivatinstrument används vid förvaltningen av föreningens placerings-tillgångar och är ett alternativ till ett direkt köp eller försäljning av värdepapper eller valuta. Huvudprincipen för handel med derivat är att handeln skall ske för att effektivisera förvaltningen eller minska kurs- och valutarisker.

NOT 15 Kompletterande information om finansiella instrument redovisade till verkligt värde

Placeringstillgångar uppdelat på olika typer av finansiella instrument värderade till verkligt värde per 31 december.

2016

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	29 875	1 791	10 290	41 956
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	32 661	168	2 734	35 563
Derivat – positivt värde	0	23	0	23
Derivat – negativt värde	0	-210	-4	-214
Summa	62 536	1 772	13 020	77 328

Klassificering av värdepapper till verkligt värde genom användning av en hierarki för verkligt värde som återspeglar betydelsen av de indata som använts i värderingarna. Hierarkin innehåller följande nivåer:

- Nivå 1** Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.
- Nivå 2** Andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som inte är direkt observerbara men värdet är härlett från priser på aktiv marknad.
- Nivå 3** Indata för tillgången eller skulden i fråga bygger till en betydande del på icke direkt observerbara marknadsdata dvs. det saknas aktiv marknad för identiska placeringar t.ex. fastighetsvärden.

Placeringar i nivå 3 består till övervägande delen av fastighetsrelaterade aktier med tillhörande aktieägarlån samt andra onoterade aktieinnehav. Fastighetsrelaterade placeringar återfinns i tabellen ovan bland aktier och andelar, fastighetsrelaterade aktieägarlån återfinns under obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Verkligt värde definieras som det pris till vilket finansiellt instrument kan säljas till en motpart som är fristående från föreningen. Den tänkta transaktionen utifrån vilket priset ska bestämmas utgår ifrån att parterna ingår en sådan transaktion av frivillighet, och inte av tvång i samband med t.ex. en likvidation, och utgår även från att motparten kan göra en kompetent bedömning av värdet på tillgången. Priser ska dessutom anses gälla under en tidsperiod som överensstämmer med föreningens möjlighet till handel och fastställas utifrån gällande placeringspolicy.

För finansiella instrument som är noterade på en etablerad marknad (nivå 1) bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. För återkommande och icke återkommande värderingar till verkligt värde som hänförs till nivå 2 och nivå 3 i hierarkin för verkligt värde tillämpar föreningen följande värderingstekniker med de utgångspunkter som anges nedan. Värdepapper kan vara utformade på många olika sätt för att uppfylla vissa syften och kan vara utformade med variationer i t.ex. val av löptider och olika valutakurser vilket innebär att värdepapperet i sig inte är noterade på en aktiv marknad med köp- och säljpriser som lätt och regelbundet finns tillgängliga på en allmän marknadsplats. Det

2015

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	25 793	932	9 629	36 354
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	31 903	167	2 349	34 419
Derivat – positivt värde	0	100	0	100
Derivat – negativt värde	0	-36	0	-36
Summa	57 696	1 163	11 978	70 837

betyder att värdepapperet inte uppfyller kraven för att klassificeras som att de tillhör nivå 1 i verkligt värdehierarkin. Däremot kan en rimlig bedömning av det verkliga värdet på värdepapperet härledas från observerbara noterade priser på likartade instrument eller med utgångspunkt i underliggande noteringar på de parametrar som behövs för att ange ett verkligt värde på värdepapperet som helhet. Bedöms dessa förutsättningar föreligga och värdepapperet med stor sannolikhet kan awecklas till detta värde utan fördröjning kan det klassificeras som nivå 2 i verkligt värdehierarkin, dvs. värdepapperet är ett instrument som direkt eller genom en värderingsmodell värderats med hjälp av observerbar information som i sin tur hämtats från marknaden. De flesta av föreningens värdepapper värderas enligt nivå 1 eller nivå 2 i verkligt värdehierarkin. De värdepapper som inte uppfyller de strikta kraven för att kunna klassificeras som nivå 1 eller nivå 2, anses därmed tillhöra kategori 3. Det betyder att de är värdepapper vars värderingar bygger på indata i form av modeller eller värderingsmetoder vari det återfinns någon eller några indata som i väsentlig grad har påverkat det beräknade värdet på tillgången, och där dessa indata utgörs av antaganden eller skattningar som inte är observerbara på marknaden. Exempel på detta kan vara ett driftnetto för fastigheter som ingår i en onoterad fastighetsfond. I dessa fall har marknaden för det finansiella instrumentet bedömts att inte vara etablerad, och föreningen låter då ta fram det verkliga värdet genom att tillsammans med en oberoende etablerad aktör på kapitalmarknaden göra en objektiv värdering. Värderingar görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet, där utgångspunkten för föreningens värderingar är att det framtida värdet görs transparent och med en enhetlig värdering av värdepapper eller fonder där det finns en fungerande marknad och dagliga priser baserad på externa källor, samt att värdet härleds tillsammans med etablerade externa aktörer med gott renommé som värderar tillgångarna med utgångspunkt i framtagna värderingsmetoder och värderingsmodeller för värdepapper eller fonder som saknar aktiv marknad. Föreningen arbetar över tid med konsistenta värderingsmetoder och tillhandahåller i sina räkenskaper en tydlig dokumentation av gjorda värderingar. För värdepapper tillhörande nivå 3 använder föreningen som regel prisuppgifter från tredje part utan att göra någon justering. I förekommande fall justeras även prisuppgiften utifrån de kända transaktioner som föreningen gjort i investeringen mellan det att värderingen utfärdats av tredje part och balansdagen. Exempel på marknadsaktörer är banker, emittenter, aktie- och kreditmäklare och auktoriserade fastighetsvärderare. Målsättning för värderingen ska alltid vara att vid varje tillfälle försöka uppnå ett så korrekt och rättvisande värde som möjligt.

forts. Not 15

Avstämning av verkligt värde samt resultatpåverkan från placeringar som ingår i nivå 3**2016****Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	9 629	2 349	0	11 978
Periodens köp	1 256	459	1 628	3 343
Periodens försäljningar	-1 257	-81	-1 604	-2 942
Värdepappers- och valutavinster under perioden	207	0	- 27	180
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	455	7	- 1	461
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	0	0	0	0
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	10 290	2 734	-4	13 020
Kuponger respektive utdelningar under perioden	333	205	-1	537
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	995	212	-32	1 175
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

2015**Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	6 868	1 442	0	8 310
Periodens köp	2 771	1 454	0	4 225
Periodens försäljningar	-961	-500	0	-1 461
Värdepappers- och valutavinster under perioden	475	4	0	479
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	476	- 51	0	425
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	0	0	0	0
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	9 629	2 349	0	11 978
Kuponger respektive utdelningar under perioden	368	114	0	482
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	951	-47	0	904
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

För instrument redovisade i nivå 3 så används de skattningar av verkligt värde som föreningen anser vara rättvisande. Eftersom definitionen av nivå 3 är att bedömningen av verkligt värde bygger på någon form av modellbaserad värderingsteknik, som helt eller till del utnyttjar ej observerbara marknadsdata, betyder det att framräknat verkligt värde kan ändras genom att använda alternativa angreppssätt i värderingen, t ex andra modellantaganden eller andra parametrar.

En genomgång av varje enskild placeringens klassificering enligt verkligt värdehierarkin genomförs minst årligen i samband med bokslutsarbetet. Ändringar av nivå dokumenteras löpande under året i anslutning till respektive instruments värderingsunderlag. Den årliga genomgången innehåller motivering till ändrad klassificering under året, om sådan förekommit. Vid varje årsskifte görs en totalgenomgång av samtliga innehav. Inga överföringar har skett mellan nivåer 1 och 2 till/från nivå 3 under året.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2016****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	111	1 %	3 168	99 %
Aktierisk	879	7 %	11 025	93 %
Fastighetsrisk	2 727	96 %	117	4 %
Kreditrisk	383	22 %	1 395	78 %
Valutarisk	106	13 %	703	87 %
Korrelationseffekt	-1 096	14 %	-6 985	86 %
Övriga risker, ej finansiella instrument			606	
Total nettorisik	3 110	24 % ^{*)}	10 029	76 %

Underlag för stresstest

Verkligt värde nivå 3 13 020 100 %

^{*)} Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; uppdelat på å ena sidan nivå 1 och nivå 2, och å andra sidan nivå 3.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2015****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	127	1 %	2 327	99 %
Aktierisk	768	8 %	9 283	92 %
Fastighetsrisk	2 606	100 %	0	0 %
Kreditrisk	666	30 %	1 519	70 %
Valutarisk	96	13 %	660	87 %
Korrelationseffekt	-1 237	16 %	-6 421	84 %
Total nettorisik	3 026	28 % ^{*)}	7 368	72 %

Underlag för stresstest

Verkligt värde nivå 3 11 978 100 %

^{*)} Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; uppdelat på å ena sidan nivå 1 och nivå 2, och å andra sidan nivå 3.

forts. nästa sida

forts. Not 15

Utgångspunkten i den interna riskmättningsanalysen av olika tillgångsslag är de riskvariabler och parametrar som Finansinspektionen anvisar när föreningen rapporterar till myndigheten enligt den s.k. trafikljusmodellen. Modellen tar hänsyn till de olika riskernas inbördes korrelation och väger samman dessa med hjälp av en s.k. kvadratrotformel vilken tar hänsyn till korrelationseffekter och ger total nettorisk. Modellen bygger på att de olika tillgångsslagen ges ett antal olika antaganden om prisförändringarna t ex 30 % förändring av ränteläget eller ett fall på aktievärdena med 40%. Man kan argumentera att korrelationsparametrarna inte kan avläsas ur marknadsdata, men deras syfte är att fånga upp hur stor förändring av marknadsvärdet som kan förväntas vid ett tänkt extremscenario, och därvid fånga upp eventuella beroenden. Korrelationsparametrarna enligt den s.k. trafikljusmodellen sätts av den övervakande myndigheten.

Valutarisken för instrument i nivå 3 säkras med instrument som i verkligt värdehierarkin, pga. sin värdering genom diskonterade kassaflöden, är klassificerade som tillhörande nivå 2. För att ge ett rättvisande värde på utestående valutarisk hänförliga till nivå 3, beräknas denna med hänsyn till den valutasäkring som gjorts genom valutasäkringsinstrument, vilka klassas som nivå 2. Valutasäkringen görs i form av valutaterminer, valutaoptioner och i förekommande fall även basis-swappar. Det är kvarstående (överskjutande) valutarisk hänförlig till nivå 3 som redovisas i denna not, och består av den andel av marknadsvärdet för de nivå 3-tillgångar, som inte är noterade i SEK, och som inte varit valutasäkrade på balansdagen.

Beräkningen av hur stor andel av total nettorisk som är hänförlig till instrument som klassats som nivå 3 i verkligt värdehierarkin, har gjorts med det förenklande antagandet att korrelationen, inom respektive riskkategori, mellan instrument i nivå 3 (främst onoterade instrument), och instrument i nivåer 1 eller 2 (främst noterade instrument samt valutasäkringsinstrument), är lika med ett.

Metoden och parametrarna är enbart en approximation av riskbilden baserat på empiriska studier av den historiska marknadsutvecklingen för grupper av tillgångsslag, och detta över en större grupp av försäkringsbolag och pensionskassor. Det innebär att för den enskilda tillgången kan både högre och lägre risknivå förekomma liksom andra typer av risker. Sammantaget ger dock analysmetoden en tillfredsställande bedömning av den utestående risknivån för instrument i nivå 3 och deras andel av den totala risknivån, total nettorisk, med hänsyn till på marknaderna förekommande korrelationseffekter som representeras genom kvadratrotformeln. Avseende de tillgångar i nivå 3 som inte stresstestas med teoretiska modeller så utgörs merparten av s.k. alternativa investeringar, vilket är en samlingsbenämning på finansiella investeringar som anses okorrelerade med aktie- och räntemarknaderna och där illikvida finansiella instrument kan förekomma.

Kvantifiering av ej observerbara indata i nivå 3

För de värderingar till verkligt värde inom nivå 3 där föreningen anlitat tredje part för att beräkna värdet, tar föreningen inte fram kvantifierbar ej observerbar indata, utan använder prisuppgifter från denna tredje part utan justering. Skälet till detta är bland annat att de värderingsmodeller som tredje part använt i sin interna värderingsprocess i regel är ägarskyddade hos tredje part och därför inte delges föreningen, dvs. det rör sig om bankers och värderingsinstituts s.k. "proprietary models" där föreningen inte har insyn i detaljerna kring vilka underliggande antaganden och värderingsmodeller som tillämpats i dessa modellers värderingsprocesser. För investeringar i vissa bolag under likvidation gör tredje part bedömningen att det finns möjlighet att återvinna en ospecificerad andel av investeringen men att sannolikheten för att detta inträffar inte kan kvantifieras, och tredje part tillhandahåller inte heller beloppen på de framtida kassaflöden som kan förväntas i en sådan återvinningsprocess. Föreningen har i föreliggande värdering ansatt sannolikheten för detta till noll procent och därmed värderat dessa investeringar till noll kronor.

NOT 16 Övriga fordringar

	2016	2015
Skattefordran	7	2
Ej likvid försäljning placeringstillgångar	35	150
	42	152

NOT 17 Materiella tillgångar

	2016	2015
Anskaffningsvärde vid årets början	4	4
Årets investering	0	1
Årets avyttring	0	-1
Ackumulerade avskrivningar	-3	-2
	1	2

NOT 18 Eget kapital

Upplysningar om förändringar i eget kapital lämnas i Rapport över förändring av eget kapital, sidan 16.

NOT 19 Livförsäkringsavsättning

	2016	2015
Kåpan Tjänste ^{*)}	31 417	29 483
Kåpan Extra	6 330	5 663
Kåpan Plus	1 939	2 012
Kåpan Valbar	10 657	9 456
Summa	50 343	46 614

^{*)} Det tidigare produktområdet ITPK-P har inkluderats i Kåpan Tjänste.

NOT 20 Livförsäkringsavsättning

	2016	2015
Ingående balans	46 614	46 074
Inbetalda premier för nytecknade kontrakt	877	214
Inbetalda premier för kontrakt som tecknats under tidigare period	3 504	3 975
Utbetalt/överfört till Avsättning för oreglerade skador eller skulder	-1 738	-1 659
Riskresultat	-4	2
Uppräkning med diskonteringsränta	582	620
Effekt av ändrad diskonteringsränta	3 160	-942
Tilldelad återbäring	0	0
Avgiftsbelastning	-61	-65
Avkastningsskatt	-28	-38
Övertagna/överlåtna bestånd	0	0
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	-674	170
Andra förändringar	-1 896	-1 737
Utgående balans	50 336	46 614

NOT 21 Avsättning till oreglerade skador

	2016	2015
IB Rapporterade skador	9	10
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0
Ingående balans	9	10
Uppräkning med diskonteringsränta	0	0
Avkastningsskatt	0	0
Avgiftsbelastning	0	0
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	0	0
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-1	-2
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-1	0
Effekt av ändrad diskonteringsränta	0	0
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	0	0
Förändring av IBNR	0	0
Andra förändringar	0	1
Utgående balans	7	9
UB Rapporterade skador	7	9
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0

NOT 22 Övriga skulder

	2016	2015
Ej likvid köp placeringstillgångar	0	111
Övrigt	13	8
	13	119

NOT 23 Eventualförpliktelser**Ställda säkerheter, likvida medel**

Derivataffärer görs antingen via erkända clearingsinstitut eller med motparter med god kreditvärdighet under tecknade ISDA-avtal. De derivataffärer som görs innebär marknadsexponering i form av valutakurs-, ränte-, aktiepris- och aktieindexrisker. Som säkerhet för negativa marknadsvärden i ovan nämnda derivatkontrakt har enligt till ISDA-avtalen kopplade särskilda avtal om säkerheter för utestående åtaganden, sk CSA-avtal, ställts bankmedel motsvarande 307 (0) Mkr.

För aktiëlån kopplade till neutraliserade indirekta innehav, inlånade aktier, har säkerheter i form av bankmedel ställts 130 (81) Mkr.

Totalt ställda säkerheter i likvida medel uppgår således till 437 (81) Mkr.

Inlånade finansiella instrument

Aktiëlån för inlånade aktier uppgår vid balansdagen till 109 (60).

Åtaganden

Nominellt värde av valuta- och räntederivat redovisas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter som åtagande (poster inom linjen) per respektive balansdag och uppgår 2016-12-31 till 23 624 (17 227) Mkr, se även not 14. Föreningen har normalt motsvarande fordran inom ramen för denna typ av derivatavtal.

Därutöver har föreningen utestående åtagande att investera i onoterade aktier och fonder, vilka uppgår till 6 499 (4 772) Mkr i enlighet med gällande avtal.

Totala åtaganden uppgår således till 30 123 (21 999) Mkr.

NOT 24 Förväntade återvinningstidpunkter**2016**

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	12	12
Aktier och andelar	0	41 956	41 956
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	35 563	35 563
Derivat	23	0	23
Övriga fordringar	42	0	42
Materiella tillgångar	0	1	1
Kassa och bank	1 550	0	1 550
Upplupna ränteintäkter	271	0	271
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1	0	1
	1 887	77 532	79 419
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 766	48 570	50 336
Avsättning till oreglerade skador	7	0	7
Avsättning för andra risker och kostnader	4	0	4
Derivat	214	0	214
Övriga skulder	13	0	13
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2	0	2
	2 006	48 570	50 576

2015

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	9	9
Aktier och andelar	0	36 354	36 354
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	34 419	34 419
Derivat	100	0	100
Övriga fordringar	152	0	152
Materiella tillgångar	0	2	2
Kassa och bank	874	0	874
Upplupna ränteintäkter	340	0	340
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	0	0
	1 466	70 784	72 250
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 712	44 902	46 614
Avsättning till oreglerade skador	9	0	9
Avsättning för andra risker och kostnader	9	0	9
Derivat	36	0	36
Övriga skulder	119	0	119
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3	0	3
	1 888	44 902	46 790

NOT 25 Kategori av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

2016

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	41 956	–	–	41 956	31 297
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	35 563	–	–	35 563	35 117
Derivat	–	23	–	23	0
Övriga fordringar	–	–	–	42	42
Kassa och bank	–	–	1 550	1 550	1 550
Upplupna ränteintäkter	271	–	–	271	271
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	1	1
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	13	13
Summa	77 790	23	1 550	79 419	68 291

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder		
Finansiella skulder					
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	4	
Derivat	–	214	–	214	
Övriga skulder	–	–	13	13	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	2	2	
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	50 343	
Summa	–	214	15	50 576	

2015

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	36 354	–	–	36 354	28 843
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	34 419	–	–	34 419	34 061
Derivat	–	100	–	100	0
Övriga fordringar	–	–	–	152	152
Kassa och bank	–	–	874	874	874
Upplupna ränteintäkter	340	–	–	340	340
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	–	–
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	11	11
Summa	71 113	100	874	72 250	64 281

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder		
Finansiella skulder					
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	9	
Derivat	–	36	–	36	
Övriga skulder	–	–	119	119	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	3	3	
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	46 623	
Summa	–	36	122	46 790	

NOT 26 Upplysningar om närstående

Kåpan Pensioner försäkringsförening är en form av ekonomisk förening där allt överskott går tillbaka till föreningens medlemmar. Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till detta avtal.

Högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna av överstyrelsen är utsedda av parterna inom de det statliga avtalsområdet. Den operativa verksamheten leds av en styrelse som utser föreningens verkställande direktör.

Närstående definieras som styrelseledamöter och ledningspersoner inom Kåpan Pensioner och deras nära familjemedlemmar.

Ersättningar till styrelse och verkställande direktör framgår av not 7. I övrigt förekommer inga transaktioner med dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner som sker på marknadsmässiga villkor.

Stockholm den 21 mars 2017

Eva Liedström Adler
Ordförande

Lars Fresker
Vice ordförande

Helen Thornberg

Gunnar Holmgren

Lena Emanuelsson

Roger Vilhelmsson
Suppleant

Gunnar Balsvik
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 mars 2017

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Therese Mattsson

Eva Lindquist

Revisionsberättelse

Till överstyrelsen i Kåpan pensioner försäkringsförening,
org. nr 816400-4114

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kåpan pensioner försäkringsförening för år 2016. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 4-33 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kåpan pensioner försäkringsförenings finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att överstyrelsen fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kåpan pensioner försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-3. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga

att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser

baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att föreningen inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Lekmannarevisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Kåpan pensioner försäkringsförening för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att överstyrelsen disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorers ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Kåpan pensioner försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att

fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller stadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om understödsförening.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Stockholm den 21 mars 2017

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor
KPMG

Eva Lindquist

Therese Mattsson

Överstyrelse, styrelse och revisorer

Per den 31 december 2016

Överstyrelse

Utsedda av Arbetsgivarverket

Ordinarie ledamöter

Maria Ågren, Ordförande	
Margareta Skoglund, Rekryteringsmyndigheten	
Anna-Karin Olofsdotter, Länsstyrelsen i Uppsala län	tom 160225
Cathrin Dalmo, Myndh. för samhällsskydd o beredskap	from 160226
Marcus Jönsson, Folkhälsomyndigheten	tom 160225
Glenn Sundberg, Statens geotekniska institut	from 160226
Lena Bengtsson Malmblad, Sv. meteorologiska o hydrologiska inst.	
Tove Livered, Pensionsmyndigheten	tom 160225
Isa Seigerlund, Riksställningar	from 160226
Karin Coster, Statens beredning för medicinsk utvärdering	
Dan Jacobsson, Stiftelsen Tekniska muséet	
Christina Nilsson, Göteborgs Universitet	tom 160225
Ann-Louise Sommarström, Tullverket	from 160226
Eva Öquist, Stockholms konstnärliga högskola	
Marie Högström, Stockholms universitet	
Lotta Halling, Skatteverket	tom 160225
Caroline Sjöberg, Umeå universitet	from 160226
Johan Modin, Kriminalvården	
Johan Sandström, Kronofogden	tom 161111
Peter Brodd, Åklagarmyndigheten	from 161112
Karl Pfeifer, Arbetsgivarverket	

Personliga suppleanter

Mikael Odenberg, Affärsverket Svenska Kraftnät	
Susanne Nilsson, Länsstyrelsen i Norrbottens län	
Cathrin Dalmo, Myndh. för samhällsskydd o beredskap	tom 160225
Anneli Thunholm, Myndh. för press, radio och TV	from 160226
Glenn Sundberg, Statens geotekniska institut	tom 160225
Fredrik Sjöström, Blekinge Tekniska Högskola	from 160226
Niclas Lamberg, Trafikverket	
Isa Seigerlund, Riksställningar	tom 160225
Eva Andersson, Livsmedelsverket	from 160226
Sofia Cederström, Malmö högskola	tom 161031
Eva Nelson, Försvarets materielverk	from 161101
Marie Westerlund, Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Ann-Louise Sommarström, Tullverket	tom 160225
Randi Hellgren, Linköpings Universitet	from 160226
Helén Jönsson, Länsstyrelsen i Kronobergs län	
Kristin Lindgren, Naturvårdsverket	
Caroline Sjöberg, Umeå universitet	tom 160225
Karin Cardell, Högskolan i Borås	from 160226
Annika Julius, Ekobrottsmyndigheten	tom 160317
Peter Brodd, Åklagarmyndigheten	tom 161111
Jane Ståhle, Mälardalens Högskola	from 161112
Ingrid Ganrot, Karlstads universitet	

Utsedda av de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Peter Lennartsson, OFR	
Britta Lejon, OFR	
Tom Johnson, OFR	
Håkan Sparr, OFR	
Malin Thor, OFR	
Linda Englund, OFR	
Anna Nitzelius, OFR	
Ulla Thörnqvist, Seko	
Ingrid Lagerborg, Seko	
Christer Henriksson, Seko	
Erik Johannesson, Seko	
Hans Monthan, Seko	
Git Claesson Pipping, Saco-S	
Carolina Gomez Lagerlöf, Saco-S	
Hans Lindgren, Saco-S	tom 160121
Maria Johansson, Saco-S	from 160122

Personliga suppleanter

Henriette Karling, OFR	
Siv Norlin, OFR	
Britta Unneby, OFR	
Ingrid Lindgren Andrén, OFR	
Björn Hartvigsson, OFR	
Mikael Krüger, OFR	
Mikael Boox, OFR	
Charlotte Olsson, Seko	
Lennart Johansson, Seko	
Gunnar Carlsson, Seko	
Dennis Lövgren, Seko	
Birger Bergvall, Seko	
Robert Andersson, Saco-S	
Hans Norinder, Saco-S	tom 160121
Christer Gustafsson, Saco-S	from 160122
Peter Henriksson, Saco-S	tom 160430
Camilla Gannvik, Saco-S	from 160501

Styrelse

Representanter för arbetsgivarna

Ordinarie ledamöter

Eva Liedström Adler, Arbetsgivarverket, ordförande	
Monica Dahlbom, Arbetsgivarverket	tom 161031
Karin Apelman, Exportkreditnämnden	tom 160315
Gunnar Holmgren, Länsstyrelsen Västernorrland	from 160316

Personliga suppleanter

Jonas Bergström, Kronofogdemyndigheten	
Roger Villhelmsson, Arbetsgivarverket	
Gunnar Holmgren, Länsstyrelsen Västernorrland	tom 160315
Gunnar Larsson, Kammarkollegiet	from 160316

Representanter för de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Lars Fresker, OFR, vice ordförande	
Lena Emanuelsson, Saco-S	
Helen Thornberg, Seko	

Personliga suppleanter

Eva Fagerberg, OFR	
Mikael Andersson, Saco-S	
Roger Pettersson, Seko	

Revisorer

Revisorer

Gunilla Wernelind, auktoriserad revisor	
Eva Lindquist, Saco-S	
Gunnar Larsson, Konsumentverket	tom 160315
Therese Mattsson, Tullverket	from 160316

Personliga suppleanter

Mårten Asplund, auktoriserad revisor	
Minna Engberg, OFR	
Karin Röding, Mälardalens högskola	tom 160315
Christina Gellerbrant Hagberg, Kronofogdemyndigheten	from 160316

KÅPAN PENSIONER

Kåpan pensioner försäkringsförening

Smålandsgatan 12 ³ • Box 7515 • 103 92 Stockholm
Tel 08-411 49 45 • Fax 08-21 31 51 • www.kapan.se
organisationsnr 816400-4114

Produktion: Kåpan i samarbete med Frankfeldt Grafisk Form, 2017

